

KAFKASYA'NIN SORUNLU BÖLGESİ: GÜNEY OSETYA

Merve İrem YAPICI*

ÖZET

Güney Osetya bölgesi, Gürcistan tarafından kendi egemenliği altında bulunan bir bölge olarak kabul edilirken, bu bölgede yaşayan Osetler tek taraflı olarak kendi bağımsız cumhuriyetlerini ilan etmişlerdir. Rusya Federasyonu idaresi altında bulunan Kuzey Osetya ile birleşerek Büyük Osetya projesini gerçekleştirme hevesindeki Güney Osetler, SSCB'nin dağılması ve Gürcistan'ın bağımsızlığını ilan etmesiyle beraber Gürcistan'dan ayrılma yolundaki taleplerini güçlü bir şekilde dile getirmeye başlamışlar ve Osetler ile Tiflis yönetimi arasında oluşan bu gerginlik sıcak çatışmaya dönüşmüştür. Üstelik bölgenin ehemmiyeti de, söz konusu sorunun Gürcistan içinde patlak veren etnik bir çatışmadan ziyade, Rusya ve ABD'nin de dahil olduğu uluslararası bir sorun haline dönüşmesine neden olmuştur. Bu çalışmada amaçlanan, öncelikle Güney Osetya sorunu üzerine tarihsel bir analiz sağlayarak bu sorunun kaynağını ve önemini ortaya çıkarmak, sonrasında ise soruna dahil olan tüm tarafların stratejilerini de ortaya koyarak sorunun çözülme olasılığını tartışmaktır.

Anahtar Kelimeler: Güney Osetya, Gürcistan, Rusya, ABD, AĞİT.

GİRİŞ

Bölgesel ve uluslararası güçlerin ilgi odağında olan Güney Osetya, Gürcistan içinde sorunlu bir bölge olma özelliğini korumaktadır.¹ SSCB dönemindeki şartlar gereği ayrılıkçı hareketlerin baş göstermesi söz konusu olmadığından durgun bir dönem geçiren bölge, Sovyet Rusya'nın dağılma sürecinin ardından bağımsızlık yönündeki hareketlenmelere sahne olmuştur.

Güney Osetya sorunu, Gürcistan'a bağlı iken kendi bağımsızlığını ilan eden

* Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü Araştırma Görevlisi.
1 Yüzölçümü 3900 kilometrekare olan Güney Osetya'nın başkenti Tshinvali'dir ve 1989 yılı itibariyle nüfusu yaklaşık 100.000 civarındadır. Nüfusunun % 66'sını Osetler, % 28'ini Gürcüler ve % 6'sını da diğer halklar oluşturmaktadır. Güney Osetya'nın nüfusu şu anda 65.000'e kadar düşmüş fakat oranlar değişmemiştir. Güney Osetya hakkındaki ayrıntılı bilgi için bakınız; "Güney Osetya", *Kafkas Vakfı*, (http://www.kafkas.org.tr/bgkafkas/bukaf_gosetya.html); "Asetinler (Oset)", (<http://groups.msn.com/kafkasya/asetinler.msnw>); Savaş Yanar, *Türk-Rus İlişkilerinde Gizil Güç Kafkasya*, (İstanbul: IQ Yayıncılık, 2002), s.201.

Güney Osetya bölgesinin Gürcistan'dan ayrılarak Rusya Federasyonu'na (RF) bağlı Kuzey Osetya Özerk Cumhuriyeti ile birleşme ve Oset birliğini gerçekleştirme isteğine dayanmaktadır. Osetlerin ayrılma talebinin Gürcistan tarafından, toprak bütünlüğünün ihlal edileceği gerekçesiyle reddedilmesi, sorunu çatışmalara götürmekte; Rusya ve ABD'nin ise Güney Kafkasya'da Gürcistan üzerinden etkin olma yarışı sorunu çok taraflı hale getirmektedir.

Güney Osetya sorunu, Sovyetler Birliği'nin dağılma sürecinde ortaya çıkmış bir sorundur. Ancak çalışmada, Güney Osetya Özerk Bölgesi'nin nasıl oluşturulduğunun ve Gürcistan yönetimine nasıl bırakıldığının incelenmesi açısından tarihsel bir analize gerek duyulmuştur. Ayrıca Osetler ve Güney Osetya bölgesi hakkında bazı temel bilgiler de çalışmanın içinde yer almaktadır.

Gürcistan'da başa geçen Gamsahurdiya, Şevardnadze ve Saakaşvili yönetimleri esnasında soruna ilişkin yaşanan gelişmeler, çalışmada sırasıyla incelenmiş; özellikle 1990 başlarında ve 2004 yazı ortalarında yaşanan sıcak çatışmalar ve imzalanan anlaşmalar daha geniş bir biçimde ele alınmıştır. Tarafların soruna yönelik stratejilerinin ele alındığı son bölümde, Güney Osetya ve Gürcistan yönetimi dışında başta Rusya ve ABD olmak üzere sorunda etkili olan üçüncü ülkelerin de soruna ilişkin yaklaşımları incelenmiştir. Her ne kadar sorunun tarafları Tiflis yönetimi ile Güney Osetya olarak görülse de, Rusya ve ABD'nin de soruna etkili bir şekilde katıldıkları çalışmada ortaya konulmuştur. Etkisi kuvvetli olmasa da Avrupa Birliği (AB) ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) aracılığıyla sorunlu bölgede çeşitli girişimlerde bulunan Avrupa devletlerinin yaklaşımı da ele alınmış; Güney Osetya sorununda aktif olarak yer almayan Türkiye'nin de bu soruna ilişkin yaklaşımına değinilmiştir.

Çalışma, yaşanan süreci irdelerken temelde iki sorunun cevabını aramaktadır. Bunlardan ilki Güney Osetya sorununun bölgesel denklemler ve uluslararası güçler açısından neden önemli bir konu olduğu; ikincisi ise, bu sorunun kısa vadede çözüme kavuşturulma olasılığının olup olmadığıdır.

Güney Osetya Sorununun Tarihsel Analizi

Orta Kafkaslarda, Kafkas dağlarının kuzey ve güney yamaçlarında yaşamakta olan Osetler, Hint-Avrupa ırkına mensup İran kökenli bir Kafkas halkıdır.² Osetlerin en yakın atalarının İran-Ari kökenli bir göçebe halk olan Alanlar olduğu kanıtlanmıştır³ ve çağdaş Rus haritalarında Osetlerin yaşadığı Kafkasya bölgesi yani Kuzey Osetya,

2 Ufuk Tavkul, *Etnik Çatışmaların Gölgesinde Kafkasya*, (İstanbul: Ötüken Yayıncılık, 2002), s. 77.

3 Osetlerin konuştuğu Oset dili de bir İran dilidir. Ayrıca Osetler, din olarak Ortodoks Hristiyandırlar. *Bloodshed in the Caucasus, Violations of Humanitarian Law and Human Rights in the Georgia-South Ossetia Conflict*, (New York: Helsinki Watch / A Division of Human Rights Watch, 1992), s. 2.

Alanya-Osetya adıyla belirtilmektedir.⁴ Rusya ile Gürcistan arasında Kuzey ve Güney olarak ikiye bölünmüş olan Osetya'nın kuzey kısmı Rusya Federasyonu'na bağlı bir cumhuriyet iken, güney kısmı Gürcistan'a bağlı özerk bir bölge konumundadır.⁵

Gürcistan'daki Osetler, 13.-14. yüzyıllarda Moğol ordularının Kafkasya'yı işgali esnasında Kafkas dağlarını aşarak Gürcistan'a gelmişlerdir.⁶ Ancak Gürcü tarihçiler, Güney Osetya bölgesinin tarihin her döneminde Gürcistan'ın bir parçası olduğunu, Osetlerin bu topraklara son iki yüzyıl içinde kuzeyden göç ettiklerini ileri sürmektedirler.⁷

Sovyetler Birliği'nin Yıkılmasından Önceki Dönemde Bölgenin Durumu

Güney Osetya bölgesinin Gürcistan ile zoraki birliği, 19. yüzyıl ortalarında bölgenin Rusya tarafından istila edilmesiyle başlamıştır.⁸ Osetya, bu bölgeyi ele geçiren Rus çarlarının, bölgenin güneyini Gürcistan'ın yönetimine sokmalarından beri bölünmüş durumdadır.⁹

1918-1920 yıllarında, Kafkasya'nın diğer bölgelerinde olduğu gibi, Osetya'da da Kızıl Ordu ile Menşevikler arasında şiddetli çatışmalar baş göstermiştir.¹⁰ 1918 yılının Temmuz ayında Rusya Komünist (Bolşevik) Partisi'nin Güney Osetya teşkilat bürosu oluşturulmuş; Güney Osetyalılar Gürcistan'ın Menşevik hükümetine karşı mücadele yürütmüşlerdir.¹¹ Bu dönemlerde Menşevik Gürcü yönetimi aleyhine Sovyet Rusya'yı destekleyen Osetlerin ayaklanmaları, Gürcistan Sosyal Demokratik Hükümeti tarafından bastırılmıştır. 26 Mayıs 1918 tarihinde, ülkedeki bütün azınlıklara eşit siyasi ve sosyal haklar ile kendilerini serbestçe geliştirme imkanı tanımış olan Gürcistan, 1919 yılında yerel meclisleri kapatarak Güney Osetleri kendi kaderlerini tayin hakkından mahrum bırakmıştır.¹²

Gürcistan'da Sovyet egemenliğinin kurulmasından sonra, 20 Nisan 1922'de Gürcistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti bünyesinde Güney Osetya Özerk Bölgesi

4 Alexandre Grigorianz, *Kafkasya Halkları-Tarihi ve Etnografik Bir Sentez*, (İstanbul: Yeni Binyıl, 2000), s. 149.

5 "Ossetia", *Columbia Encyclopedia*; (<http://search.epnet.com/login.aspx?direct=true&db=afh&an=IXBOssetia>).

6 Savaş Yanar, *Türk-Rus İlişkilerinde Gizil Güç Kafkasya*, ss. 201, 202.

7 Ufuk Tavkul, *Etnik Çatışmaların Gölgesinde Kafkasya*, s. 77.

8 Ibid.

9 Okan Mert, *Türkiye'nin Kafkasya Politikası ve Gürcistan*, (İstanbul: IQ Yayıncılık, 2004), s. 61.

10 "Asetinler (Oset)"; (<http://grups.msn.com/kafkasya/asetinler.msnw>).

11 "Tarihte Güney Osetya", *Kafkas Vakfı*; (http://www.kafkas.org.tr/bgkafkas/bukaf_gosetya_tarihteosetler.html).

12 "Güney Osetya'da Neler Oluyor?"; (http://www.circassiancanada.com/tr/arastirma/guney_osetyada_neler_oluyor.htm).

oluşturulmuştur. Kuzey Osetya ise 7 Temmuz 1925'te Kuzey Osetya Özerk Bölgesi olarak Rusya Federasyonu'na bağlanmıştır; bu özerk bölge 5 Aralık 1936 yılında Özerk Cumhuriyet statüsüne yükseltilmiştir.¹³

Sovyetler Birliği'nin Yıkılması ve İlk Bağımsızlık Talepleri

Güney Osetya bölgesinin nüfusunun çoğunluğunu Osetlerin oluşturması ve RF'ye bağlı Kuzey Osetya ile güçlü bağlarının bulunması sonucunda, Güney Osetya Gürcistan'da merkezi yönetimden ayrılma talebinde bulunan ilk bölge olmuştur.¹⁴ Oset ulusçuluğunun temel hedefi olan, güneyde ve kuzeyde yaşayan Osetleri bir çatı altında toplamaya yönelik 'Birleşik Osetya Projesi'¹⁵, bu ayrımcı hareketin altında yatan temel amacı oluşturmaktadır.

Çatışmaya Yol Açan Olaylar

1988 Kasım'ında Gürcü dilinin Güney Osetya'da güçlendirilmesine ilişkin kabul edilen yasa ile Gürcü-Oset çatışmasının ilk adımı atılmış; 1989 yılında taraflar arasında bir 'kanunlar savaşı' başlamıştır.¹⁶ 26 Eylül 1989'da Güney Osetya, Oset dilini geliştirme programını kabul etmiş ve Gürcü ve Rus dillerinin yanı sıra Oset dilinin de bölgenin resmi dili olmasını önermiştir.¹⁷ Bu arada Gürcü basınının Gürcü dilinin cumhuriyetteki tek resmi dil olması yolunda yaptığı yayınlar, durumu gerginleştirmiştir; çünkü dönem itibariyle Oset nüfusunun yalnızca % 14'ü Gürcü dilini biliyordu.¹⁸

Tüm bu gelişmelere ve Gürcistan'da milliyetçiliğin artmasına paralel bir şekilde, 1989'da Kuzey Osetya ile birleşmeyi isteyen Güney Osetya Halk Cephesi Örgütü (Ademon Nihas) kurulmuş ve 1989 baharında Ademon Nihas'ın lideri Alan Çoçiyev¹⁹, Abhazya'daki üniversitede Gürcistan çalışmaları üzerine bir bölüm açılmasına karşı Abhazya'nın²⁰ mücadelesini desteklediklerini belirten bir mektup

13 Okan Mert, *Türkiye'nin Kafkasya Politikası ve Gürcistan*, s. 61.

14 Asbed Kotchikian, "The Perceived Roles of Russia and Turkey in Georgian Foreign Policy", *Insight Turkey*, Cilt: 6, Sayı: 2, Nisan/Haziran 2004, s. 39.

15 Kamil Agacan, "Saakaşvili'nin Güney Osetya Operasyonu: Bir Hipotezin Tezi", *Stratejik Analiz*, Cilt: 5, Sayı: 54, Ekim 2004, ss. 42-43.

16 Svante E. Cornell, "Autonomy as a Source of Conflict: Caucasian Conflicts in Theoretical Perspective", *World Politics*, Cilt: 54, Sayı: 2, Ocak 2002, s. 266.

17 B. Çoçiyev & M. Dzoev (Der.), *Güney Osetya 1988-1992: Gürcü Saldırıları, Tutanaklar*, (İstanbul: Nart Yayıncılık, 1999), s. 26. Aktaran. Agacan, *a.g.m.*, s. 48.

18 Ufuk Tavkul, *Etnik Çatışmaların Gölgesinde Kafkasya*, s. 78.

19 Alan Çoçiyev, Tshinvali Pedagoji Enstitüsü öğretim üyesidir.

20 Gürcistan'da Abhazya Özerk Cumhuriyeti, Acaristan Özerk Cumhuriyet ve Güney Osetya Özerk Vilayeti olmak üzere 2 özerk cumhuriyet ve 1 özerk bölge bulunmaktadır.

yazmıştır.²¹ Çoçiyev bu mektubunda Osetlerin Gürcistan'dan ayrılmak ve Birlik Cumhuriyeti statüsü kazanmak için başlattıkları mücadele konusunda Abhazya halkının desteğini talep etmiş²² ve böyle bir girişim de Gürcüler arasında tepki toplamıştır.

1989 yılının Kasım ayında, Güney Osetyalı yetkililerden oluşan bir koalisyon, Gürcistan Yüksek Sovyeti'nden, Güney Osetya'nın bölge statüsünden 'özerk cumhuriyet' statüsüne yükseltilmesini talep etmiştir.²³ Ancak Gürcistan Yüksek Sovyet Başkanlığı, bu statü değişikliği önerisini anayasaya aykırı bularak yasal dayanağı olmadığı gerekçesiyle geri çevirmiştir.²⁴ Bu gelişmelerle artan tansiyon sonucunda, 23 Kasım 1989'da 40.000 Gürcü askeri Güney Osetya'nın başkenti Tshinvali'ye girmiş ve çatışmalar başlamıştır.²⁵ Başkentte 2 hafta süren çatışmalar boyunca yaklaşık 10 kişinin öldüğü kaydedilmiştir. 1990 yılına gelindiğinde ise, bu yılın ilk yarısı Osetya sorunu açısından görece olarak sakin geçmiş, Tiflis'teki siyasi güçler, ilgilerini Gürcistan'da yapılacak genel seçimlere yoğunlaştırmıştır.

Gamsahurdiya Yönetimi ve Taraflar Arasındaki Silahlı Çatışmalar

Güney Osetya, 20 Eylül 1990'da Güney Osetya Demokratik Cumhuriyeti'ni ilan etmiş²⁶, kısa bir süre sonra demokratik kelimesini de kaldırarak Güney Osetya Cumhuriyeti'ne dönüştürmüştür. Bu ad değişikliğiyle birlikte, kendisinin Gürcistan'dan bağımsız, SSCB'nin birlik cumhuriyeti olduğunu kararlaştırmış ve bir devlet yapılanmasına gitmiştir.²⁷ Bu gelişmeler üzerine, 20 Kasım 1990'da kendi bağımsızlığını ilan eden Gürcistan Parlamentosu, Aralık 1990'da Güney Osetya'nın özerkliğini kaldırmış ve bölgeyi doğrudan Tiflis'in yönetimi altına sokmuştur.²⁸ Güney Osetya yönetimi bunun üzerine Moskova'ya başvurarak mağduriyetinin giderilmesini istemiş, SSCB başkanı Mihail Gorbaçov da her iki tarafı anayasaya aykırı davranışlarından vazgeçmeye çağırmıştır.²⁹

21 Nikola Cvetkovski, "The Georgian-South Ossetian Conflict", *Danish Association for Research on the Caucasus*; (<http://www.caucasus.dk/chapter4.htm>).

22 Ufuk Tavkul, *Etnik Çatışmaların Gölgesinde Kafkasya*, s. 78.

23 John M. Cotter, "Cultural Security Dilemmas and Ethnic Conflict in Georgia", *The Journal of Conflict Studies*, Cilt: 9, Sayı: 1, İlkbahar 1999; (<http://www.lib.unb.ca/Texts/JCS/bin/get4.cgi?directory=spring99/&filename=cotter.htm>).

24 Kamil Ağacan, "Saakaşvili'nin Güney Osetya Operasyonu: Bir Hipotezin Tezi", s. 43.

25 'Güney Osetya Sorunu', *Kafkas Derneği*; (http://www.kafder.org.tr/bilgibelge.php?yazi_id=303).

26 1990 Haziranında Ademon Nihaz örgütü, Güney Osetya'nın başkenti Tshinvali'de büyük bir gösteri düzenlemiş; bunun üzerine Gürcistan Yüksek Sovyeti, bir seçim kanununu kabul ederek Gürcistan'ın yalnızca bir bölgesinde faaliyet gösteren partilerin ekim ayında yapılacak olan parlamento seçimlerine katılmalarını yasaklamıştır. Bu sınırlama ile Oset Halk Cephesi'nin seçimlere katılması otomatik olarak engellenmiş; bunun üzerine de Güney Osetya yönetimi Cumhuriyet olduğunu ilan etmiştir. Ufuk Tavkul, *Etnik Çatışmaların Gölgesinde Kafkasya*, s. 79.

27 Kamil Ağacan, "Saakaşvili'nin Güney Osetya Operasyonu: Bir Hipotezin Tezi", s. 43.

28 "Güney Osetya Anlaşmazlığı"; (http://www.kafkas.org.tr/bgkafkas/bukaf_gosetya_gosetyaanlasmazligi.html).

29 Kamil Ağacan, "Saakaşvili'nin Güney Osetya Operasyonu: Bir Hipotezin Tezi", s. 43. 7 Ocak 1991'de Gorbaçov, Güney Osetya'nın bağımsızlık ilanını ve Gürcistan Parlamentosunun Güney Osetya'nın özerkliğini kaldırma kararını kınayan resmi bir karar yayınlamıştır. Ufuk Tavkul, *Etnik Çatışmaların Gölgesinde Kafkasya*, s. 80.

Ancak, Güney Osetya ile Gürcistan arasında iyice gerginleşen ilişkiler dolayısıyla, Gürcü polisiyle yerel ayrılıkçılar arasında 12 kişinin ölümüyle sonuçlanan çatışmalar baş göstermiş, bunun üzerine Gorbaçov, Gürcülere Güney Osetya'daki askeri birliklerini çekmesi için 3 günlük süre tanımış; ne var ki, Gamsahurdiya yönetimi bu ultimatomu reddettiğini açıklamıştır.³⁰ 28 Ekim 1990'da yapılan Gürcistan genel seçimlerini kazanan, aşırı milliyetçi Yuvarlak Masa/Hür Gürcistan koalisyonunun başkanı Zviad Gamsahurdiya, 'Gürcistan, Gürcülerindir' sloganıyla, Güney Osetya Bölgesi adını kaldırarak burayı 'Tshinvali Bölgesi' olarak adlandırmıştır.³¹ Halen Gürcistan Anayasasında 'Güney Osetya' gibi bir terim bulunmamakta, bölge Anayasada da 'Tshinvali Bölgesi' olarak adlandırılmaktadır.³²

Ocak 1991'de Gürcü birliklerinin Tshinvali'ye girmesiyle Güney Osetya'da iç çatışma başlamış; 1500 Gürcü milisi kenti işgal etmiş; şehrin 65.000 kişilik nüfusundan 15.000'i şehirden göç etmiştir. 1991 yılı Mart ayı başlarında Güney Osetya'dan Kuzey Osetya'nın başkenti Vladikavkaz'a kaçanların sayısı 12.000 kişiye ulaşmıştır.³³ 23 Kasım 1991'de Gamsahurdiya 'silah taşıyabilen tüm Gürcüleri', Güney Osetya'nın Gürcistan'dan ayrılmasını önlemek için, Tshinvali üzerine yürümeye çağırmış,³⁴ bunun üzerine 28 Kasım 1991'de Güney Osetya, bir kez daha bağımsızlığını ilan etmiştir.³⁵ Ayrıca Güney Osetya Parlamentosu, olağanüstü durum ilan etmiş ve 1 Aralık 1991'de kendi Ulusal Muhafız Birliği'nin kurulması kararını almıştır.³⁶

Taraflar arasındaki çatışmaya neden olarak, Osetlerin SSCB'ye bağlı kalmak istemesine rağmen, Gürcistan'ın bağımsızlığı savunması gösterilirken; Gürcüler Osetleri Gürcistan'ın tamamının Sovyetler tarafından işgal edilmesi için bahane olabilecek bir komünist beşinci kol olarak görmekteydiler.³⁷

30 John Kohan, "Hastening the End of the Empire World", *Time*, Cilt: 137, Sayı: 4, 28 Ocak 1991, s. 84.

31 Aleksandr Chigorin, "Russian-Georgian Relations", *International Affairs (Moscow)*, Cilt: 49, Sayı: 1, 2003, s. 135.

32 Aleksandr Chepurin, "Seven Subjects on Russian-Georgian Agenda", *International Affairs (Moscow)*, Cilt: 50, Sayı: 3, 2004, s. 131.

33 Ufuk Tavkul, *Etnik Çatışmaların Gölgesinde Kafkasya*, s. 81.

34 "Güney Osetya Anlaşmazlığı"; (http://www.kafkas.org.tr/bgkafkas/bukaf_gosetya_gosetyaanlasmazligi.html).

35 Robert M. Cutler, "A Transnational Policy for Conflict Reduction and Prevention in the South Caucasus", *Perspectives on Global Development and Technology*, Cilt: 2, Sayı: 3-4, 2003, s. 620.

36 Okan Mert, *Türkiye'nin Kafkasya Politikası ve Gürcistan*, s. 61.

37 Mark Champion, "Amerikalı Gözüyle Osetya Sorunu", *Kafkasya Gerçeği*, Sayı: 4, Nisan 1991, s. 33. Aktaran, Ufuk Tavkul, *Etnik Çatışmaların Gölgesinde Kafkasya*, s. 81. Gürcistan Parlamentosu, 'Sovyet' ve 'Sosyalist' kelimelerini Anayasadan çıkarmış; piyasa ekonomisine geçiş ve özelleştirme Gamsahurdiya yönetimi ile beraber temel ekonomik hedefler haline gelmişti. Malcolm Gray, "A Dirty Little War", *Macleans*, Cilt: 104, Sayı: 20, Mayıs 1991, ss. 26-27.

Edvard Şevardnadze Yönetimi ve Taraflar Arasındaki İlişkiler

Ocak 1992'de Gamsahurdiya devrildiği için, Gürcü birliklerinin saldırısı gerçekleşmemiş; ondan sonra iktidara gelen Edvard Şevardnadze, görüşmelerde bulunmak istediğini bildirmiştir.³⁸ Şevardnadze dönemi, aşırı milliyetçi Gamsahurdiya dönemine göre Osetlerle ilişkiler açısından daha ılımlı bir dönem olmuştur. Bu dönemde taraflar arasında ateşkes ilan edilmiş ve çeşitli anlaşmalar imzalanmıştır.

Şevardnadze yönetime geldikten sonra, 1992 baharında çatışmaların şiddetlenmesiyle beraber³⁹, Rusya devreye girmiş ve o güne kadar askeri açıdan gizlice Güney Osetya'yı destekleyen ancak olaylarla ilgili açıklama yapmaktan kaçınan Rus yetkililer, Gürcistan'ı tehdit edici açıklamalarda bulunmuşlardır.⁴⁰ 1992 Haziranının ortalarında Rusya Federasyonu Parlamento başkanı Ruslan Hasbulatov, Rusya devlet başkan yardımcısı Alexander Rutskoi ve fiili başbakan Yegor Gaidar Gürcistan'ı Güney Osetya'daki eylemlerinden dolayı sert bir dille eleştirmiştir. Hasbulatov, Gürcistan eylemlerini durdurmadığı takdirde Güney Osetya'nın Rusya'ya katılma talebini gözden geçireceklerini belirtirken, Rutskoi, Şevardnadze'yi arayarak Tiflis'i bombalamakla tehdit etmiştir.⁴¹ Bu gelişmeler sonucunda, 24 Haziran 1992'de Şevardnadze ve dönemin Rusya başkanı Boris Yeltsin, Güney Osetya sorununu çözmek için bir araya gelmişler ve ateşkes ilan etmişlerdir.⁴²

1992 - 1995 Arası Dönem: İmzalanan Barış Anlaşması ve Bölgede AGİT Misyonu

Ukrayna'nın Dagomis kentinde bir araya gelen taraflar, RF'den, Gürcistan'dan, Kuzey ve Güney Osetya bölgelerinden birliklerin katılımıyla oluşturulacak bir barış gücü konusunda fikir birliğine varmışlar; Gürcistan-Güney Osetya sınırında ve Tshinvali çevresinde güvenlik koridoru oluşturmaya karar vermişlerdir.⁴³ Bir barış

38 Savaş Yanar, *Türk-Rus İlişkilerinde Gizil Güç Kafkasya*, s. 203.

39 Çatışmaların şiddetlenmesinde Rusya'nın da etkisi olmuştur, şöyle ki; 18 Haziran 1992'de Rusya'nın Kuzey Osetya sınırına yığıldığı birlikler, savaş helikopterleri ve tanklarla birlikte Gürcü Ulusal Muhafız Birliklerine karşı Tshinvali civarında savaşa girmişlerdir. "Güney Osetya Anlaşmazlığı"; (http://www.kafkas.org.tr/bgkafkas/bukaf_gosetya_gosetyaanlasmazligi.html). Ayrıca Rusya İçişleri bakanlığına bağlı birlikler (MVD), çatışmanın başlangıcından beri bölgede bulunmaktaydılar. Ancak bu birliklerin görevleri muğlak kalmıştır. Çünkü Osetlere göre bu birlikler Gürcüleri engellememişlerdi. Ayrıca bu birlikler Sovyetlerin yıkılmasıyla birlikte Aralık 1991'de bölgeden çekilmişlerdir. Gürcülere göre, MVD birlikleri ayrılırken kendi silahlarını Osetlere bırakmışlardır.

40 Kamil Agacan, "Saakaşvili'nin Güney Osetya Operasyonu: Bir Hipotezin Tezi, s. 44.

41 Alexei Zverev, "Ethnic Conflicts in the Caucasus 1988-1994", (Der.) Bruno Coppieters, *Contested Borders in the Caucasus*, (Brussel: Vubpress, 1996); (<http://poli.vub.ac.be/publi/ContBorders/eng/ch0103.htm>).

42 Nikola Cvetkovski, "The Georgian-South Ossetian Conflict", *Danish Association for Research on the Caucasus*; (<http://www.caucasus.dk/chapter4.htm>).

43 Okan Mert, *Türkiye'nin Kafkasya Politikası ve Gürcistan*, s. 62.

gücünün oluşturulması ile beraber, yeni bir çatışma olasılığının en aza indirilmesi ve böylece Güney Osetyalı ve Gürcü göçmenlerin yerlerine geri dönmeleri amaçlanmıştır.⁴⁴ Ayrıca bir araya gelen taraflar, güvenlik koridorunu Tshinvali etrafında 15 kilometrelik bir daire olacak şekilde tanımlamışlardır.

Yeltsin ile Şevardnadze'nin Rusya'nın Soçi kentinde imzaladıkları anlaşma ile Ortak Barış Gücü'nün yanı sıra Ortak Kontrol Komisyonu (Combined Control Commission) da oluşturulmuş; bu Komisyon'un amaçları, ateşkesin kontrolünü, askeri birimlerin geri çekilmesini ve savunma güçlerinin terhisini kontrol etmek ve güvenlik rejimini sağlamak olarak saptanmıştır.⁴⁵ Ayrıca bu Komisyon'un, askeri sorunlar ve güvenlik sorunları kadar çatışma bölgesinin ekonomik rehabilitasyonu ve göçmenlerin geri dönmelerini sağlayacak şartları oluşturmak gibi konulara da eğilmesi gerektiği belirtilmiştir.⁴⁶ 14 Temmuz 1992'de de Ortak Kontrol Komisyonu ve Ortak Barış Gücü'nü⁴⁷ içeren barışı koruma operasyonu bölgede başlatılmıştır.

Şevardnadze, savaş boyunca arabuluculuk girişimlerdeki Rus tekelini kırarak etnik çatışmayı uluslararasılaştırmaya çalışmış; NATO, AGİT ve BM'ye başvurarak ülkesinin toprak bütünlüğünün korunması ve barışçı çözüm bulunması için tüm imkanların kullanılmasını istemiştir. Ancak Batılı devlet ve kurumlara yapmış olduğu bu çağrılar, somut bir destek bulamamış⁴⁸; Şevardnadze Rus askerlerine yönelik taşıdığı kaygıları AGİT Gözlemci Misyonu'nun yapacağı denetimle aşmaya çalışmıştır.⁴⁹

Gürcistan'daki AGİT misyonu, merkezi Tiflis'te olacak şekilde Aralık 1992'de kurulmuş ve bu misyonun temel amacı, Güney Osetya ve Abhazyadaki çatışmaları barışçıl bir şekilde sonlandırmak için görüşmeler yapılmasını sağlamak olmuştur.⁵⁰ 1994 yılında ise Gürcistan hükümetinin tam desteği ile AGİT, Güney Osetya'daki Barış Gücünü gözleme ve diplomatik çabalar için tüm sorumluluğu üstlenmiştir.⁵¹ Ayrıca Gürcistan'daki AGİT Misyonu, 1997 yılında Tshinvali'de de bir büro açmıştır.⁵² Bu misyon, bölgedeki Ortak Barış Gücü'nün faaliyetlerini izleme ve

44 Yaklaşık 2 yıl süren çatışma sonrasında Kuzey Osetya'ya göç eden bölgedeki Osetyalıların sayısı 40.000'e ulaşmış durumdaydı. Asbed Kotchikian, "The Perceived Roles of Russia and Turkey in Georgian Foreign Policy", ss. 39-40.

45 Mikhaıl Mayarov, "South Ossetia: Conflict Zone", *International Affairs (Moscow)*, Cilt: 48, Sayı: 2, 2002, s. 114.

46 International Crises Group (ICG), *Georgia: Avoiding War in South Ossetia*, Europe Report No: 159, Tiflis/Brüksel, 26 Kasım 2004, s. 4; (<http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/UNTC/UNPAN019224.pdf>).

47 Bu barış gücüne her bir taraf azami 500 asker yollayabilecek ve bu güç Rus komutası altında çalışacaktır.

48 Batıdan umduğu desteği bulamayan Gürcistan, Rusya'yı karşısına tek başına alamayacağını düşündüğünden, başta karşı durduğu Birleşik Devletler Topluluğu üyeliğini 1993 yılında kabul etmiştir.

49 Kamil Agacan, "Saakaşvili'nin Güney Osetya Operasyonu: Bir Hipotezin Tezi", s. 45.

50 'OSCE Mission to Georgia'; (<http://www.osce.org/georgia/overview>).

51 "Georgia and the Truth about South Ossetia", *Gürcistan Dışişleri Bakanlığı*; (<http://69.93.247.156/news.php?newsid=updates/EEpFVVEZEEGOWuWwJQ.php>).

52 Aleksandr Chigorin, "Russian-Georgian Relations", s. 135.

kontrol etme, Ortak Kontrol Komisyonu ile ortak çalışma ve askeri durum hakkında veri toplama gibi görevler üstlenmiştir. Rusya tarafı, AGİT ile her türlü işbirliğine hazır olduğunu açıklamış; ancak AGİT'in 1994'teki toplantısında, AGİT Misyonunun amacının bir işbirliğinden ziyade Ortak Barış Gücü'nün faaliyetlerini izlemek olduğu ifade edilmiştir.⁵³

Bu arada 1993 yılında Rusya ile Gürcistan arasında Gürcistan-Güney Osetya çatışma bölgesinin ekonomik rehabilitasyonuna ilişkin bir anlaşma imzalanmış, savaştan doğan zararın 2/3'ünü Gürcistan üstlenirken, 1/3'ünü de Rusya üstlenmiş ve bu programın 1997 yılında sona ermesine karar verilmiştir.⁵⁴ 1992 ile 1995 yılları arasında Güney Osetya ile Gürcü tarafı arasındaki ilişkiler bir anlamda donmuş gibidir. Bu dönemde yapılan ateşkes ve barış anlaşmasının etkisiyle, ayrıca AGİT'in bölgedeki gözlemci misyonu ile tansiyon düşmüş, taraflar arasında gerginlik azalmıştır. Fakat bu dönemde Osetler ile Gürcüler arasında hemen hemen hiç ilişki kurulmamıştır.

1995 Sonrası Dönemde Bölgede Yaşananlar

1995 yılında Gürcistan anayasa değişikliğine giderek, Güney Osetya sorunuyla ilintili olarak Gürcistan'ın toprak ve yönetim yapısına ilişkin sorunu tekrar gündeme getiren bir anayasa kabul etmiştir. Eski anayasada Güney Osetya olarak geçen bölgenin ismi, bu anayasada Tshinvali bölgesi olarak değiştirilmiştir. Bu arada Şevardnadze, Gürcistan için federal bir çözüm hazırlamış, Moskova ile karşılıklı görüşmeler sonucunda Temmuz 1996'da bir anlaşmaya varılmıştır.⁵⁵ Taraflar arasında Moskova'da kabul edilen 'Gürcistan-Güney Osetya Çatışmasında Taraflar Arasında Karşılıklı Güveni Güçlendirmeye ve Güveni Sağlamaya Yönelik Memorandum', Gürcistan, Kuzey-Güney Osetya bölgeleri ve Rusya arasında en azından ekonomik ilişkilerin yeniden kurulmasını ve her iki tarafın anlaşmazlığın çözümünde barışçı metotlara başvurmakla yükümlü olmasını öngörmüştür.⁵⁶

1996 Memorandumu ile, göçmenlerin evlerine geri dönüşünün sağlanması, bölgeye ilişkin politik çözümler için görüşmeler yapılması, her iki tarafın elitleri ve yazılı basınları arasında düzenli toplantılar yapılması gibi öneriler kabul edilmiştir.

53 Ancak Rus tarafına göre, AGİT'in gözlemleri, çatışma bölgesindeki barış koruma operasyonları için şeffaflık sağlayacak olsa da, 'kontrol için kontrol yapılması' gibi bir anlayış benimsenmemeli, Ortak Barış Gücünün eylemlerine müdahale edilmesinin barışı koruma operasyonlarının etkinliğine zarar vereceği unutulmamalıdır. Bu açıdan da AGİT Misyonu ile Rus tarafının yakın işbirliği, ortak çalışmada kaosun önlenmesi için oldukça önemlidir. Mikhail Mayarov, "South Ossetia: Conflict Zone", ss. 115-116.

54 International Crises Group (ICG), *Georgia: Avoiding War in South Ossetia*, s. 24.

55 Robert M. Cutler, "A Transnational Policy for Conflict Reduction and Prevention in the South Caucasus", s. 620.

56 Savaş Yanar, *Türk-Rus İlişkilerinde Gizil Güç Kafkasya*, s. 204.

Bunun üzerine bölgenin statüsüne ilişkin ilk görüşmeler, Mart 1997'de Moskova'da başlamış, fakat herhangi bir ilerleme sağlanamamıştır.⁵⁷

10 Kasım 1996 tarihinde Güney Osetya'da cumhurbaşkanlığı ve parlamento seçimleri düzenlenmiş, cumhurbaşkanlığına Ludvig Cibirov getirilmiştir.⁵⁸ Şevardnadze, Güney Osetya'nın Gürcistan içerisinde özerklik statüsünün yeniden tesis edilmesini verilebilecek en büyük taviz olarak görürken, Güney Osetya düzenlediği bu başkanlık seçimleri ile kendine güvenini göstermiştir. Eskiden olduğu gibi Gürcistan ile görüşmeler yapılmasını tavsiye eden Cibirov, oyların % 65'ini alarak devlet başkanı seçilirken, onun daha sert rakibi, Tiflis'e karşı daha sert politikalar izleme taraftarı Vladislav Gabarayev, ancak % 20 oy alabilmiştir.⁵⁹

Ludvig Cibirov, kendisinden önce Oset ayrılıkçı hareketin liderliğini yapan, Torez Kulumbegov'a göre Gürcistan ile ilişkiler konusunda çok daha pragmatist ve dengeli bir politika izlemiştir. Aynı zamanda Güney Osetya sorununu diplomatik yolla çözmek konusunda başarısız olan Gamsahurdiya yönetiminden sonra iş başına gelen Şevardnadze de, taraflar arasında çatışma ve şiddete dayalı bir çözümü çok büyük bir hata olarak görmüş; kendinden önceki yönetimi bu konuda suçlamıştır.⁶⁰ İki tarafta da ılımlı yöneticilerin işbaşında olması, bu dönemde taraflar arasında ilişkileri yumuşatmış ve görüşme kanalları açık tutulmuştur.

İlk olarak 27 Ağustos 1996'da Kuzey Osetya'nın başkenti Vladikavkaz'da bir araya gelen Cibirov ve Şevardnadze, 14 Kasım 1997'de Güney Osetya'da ve 1998 Haziran'ında Gürcistan'ın Borjomi kentinde olmak üzere iki kez daha görüşmelerde bulunmuşlardır.⁶¹ Borjomi'deki son görüşmeden sonra da Kasım 2004'e kadar Güney Osetya ve Gürcistan liderleri hiçbir yerde tekrar biraraya gelmemişlerdir.⁶² İki lider arasında gerçekleşen görüşmeler sonrasında, Güney Osetya yönetimi ve Gürcistan arasında işbirliğine yönelik küçük adımlar atılmış; elektrik arzı, yolların yeniden yapılandırılması, tarımda gerçekleştirilecek sulama programları, hukukun uygulanması vb. konularda işbirliği yapılması öngörülmüştür.⁶³

2000 yılında Gürcistan ile Güney Osetya yönetimi, aralarındaki siyasi görüş farklılıklarını kapatmak ve 'uyumlaştırıcı bir belge' formüle etmek için birbirlerine daha da yakınlaşmışlardır. Hukukun uygulanması, anayasanın uyumlaştırılması,

57 Robert M. Cutler, "A Transnational Policy for Conflict Reduction and Prevention in the South Caucasus", ss. 620-621.

58 "Güney Osetya'da Neler Oluyor?"; (http://www.circassiancanada.com/tr/arastirma/guney_osetyada_neler_oluyor.htm).

59 Savaş Yanar, *Türk-Rus İlişkilerinde Gizil Güç Kafkasya*, s. 204.

60 Ketevan Tssikhelashvili, *The Case Studies of Abkhazia and South Ossetia*, Draft Chapter (30 Eylül 2001), s. 70; (http://www.ecmi.de/cps/download/Abkhazia_SouthOssetia.pdf).

61 Bu arada Cibirov ve Şevardnadze, 1998 yılını göçmenlerin eve 'dönüş yılı' olarak kabul etmişlerdir.

62 International Crises Group (ICG), *Georgia: Avoiding War in South Ossetia*, s. 5.

63 Nikola Cvetkovski, "The Georgian-South Ossetian Conflict"; (<http://www.caucasus.dk/chapter4.htm>).

göçmenlerin geri dönüşü ve malların tazmini gibi konuları içerecek belge, yasadışı ticaret yapan suç örgütlerinin çıkarlarına dokunmuştur. Ancak böyle bir belgenin yapılmasına ilişkin süreç, Cibirov yönetiminin sona ermesi ve Güney Osetya'nın başına Kokoiev'in gelmesi ile son bulmuştur.⁶⁴ 23 Aralık 2000 tarihinde de Göçmenlerin Dönmesine ve Bütünleştirilmesine ve Çatışma Bölgesinin Rehabilitasyonuna ilişkin Gürcistan-Rusya Ekonomik Anlaşması⁶⁵ imzalanmış, bu dönemden sonra finanse edilecek alanlar tanımlanmıştır. Taraflar arasında ulaştırma, enerji, iletişim, sağlık, evlerin restorasyonu ve tarım öncelikli alanlar olarak belirlenmiştir.⁶⁶

Görüldüğü üzere, bu dönemde çatışma bölgesinin ekonomik ve sosyal restorasyonu için girişimlerde bulunulmuş; ancak bölgenin siyasi statüsü ile ilgili Mart 1997'de bazı girişimler olsa bile bu girişimlerden bir sonuca varılamamış ve sorun çözümsüz olarak kalmıştır. Fakat bazı görüşlere göre, 2000 yılında ılımlı bir yaklaşıma sahip Cibirov ile Şevardnadze arasında yeniden iki tarafın tam olarak bütünleşmesi konusunda bir anlaşmaya varılma noktasına gelinmiştir. Ne var ki, 2001 seçimlerinde daha sert politikalar izleyen Eduard Kokoiev'in işbaşına gelmesi ile bu olasılık da ortadan kalkmıştır.⁶⁷

Mihail Saakaşvili Yönetimi ve Güney Osetya Bölgesinde Yeniden Artan Tansiyon
Kasım 2003'de, geniş yankı bulan örtülü bir operasyon niteliğindeki devrimle iktidara gelen Saakaşvili, halk için, Gürcistan'da uzun yıllar devam eden ekonomik çöküntü ve yolsuzluğu yok etmeyi, merkezin kontrolüne girmeyen ayrılıkçı bölgeleri yeniden merkeze bağlamayı, kısacası ülkeyi toparlamayı ifade etmekteydi.⁶⁸ Ayrılıkçı bölgelerle yeniden birleşmeyi ve toprak bütünlüğünü sağlamayı önüne birinci hedef olarak koyan Saakaşvili, Ocak 2004'de yaptığı açıklamada, Abhazyaya ve Güney Osetya

64 Jaba Devdairani, "Georgia Keeps Pressure on South Ossetia", *Eurasia Insight*, 06 Temmuz 2004; (<http://www.eurasianet.org/departments/insight/articles/eav060704.shtml>).

65 Bu anlaşma hakkında ayrıntılı bilgi için bakınız. TSIKHELASHVILI, *a.g.m.*, s. 62; (http://www.ecmi.de/cps/download/Abkhazia_SouthOssetia.pdf).

66 Rusya ile Gürcistan arasında çatışma bölgesinin ekonomik rehabilitasyonuna ilişkin 1993'de imzalanan anlaşma ile 1997 yılında sonlanacak ekonomik bir program öngörülmüştü; ancak bu programa ilişkin verilen süreye uyulamamış ve Gürcistan ile Rusya, 2000 yılına kadar finansal yükümlülükler, ekonomik çabaları koordine eden mekanizmalar ve Ortak Kontrol Komisyonu çatısı altında uygulanacak projelerle ilgili olarak görüşmelerde bulunmuşlardır. Ancak bu görüşmeler bittikten sonra iki taraf arasında yeni bir ekonomik anlaşma imzalanabilmiştir. International Crises Group (ICG), *Georgia: Avoiding War in South Ossetia*, s. 24.

67 International Crises Group (ICG), *Georgia: Avoiding War in South Ossetia*, s. 8.

68 Vügar İmanbeyli, "Acaristan'da Kadife Devrim", *Anlayış*, Haziran 2004; (<http://www.anlayis.net/contents.php?cid=50>).

taraflarının büyüyen Gürcistan ekonomisi ile birleşeceğinden emin olduğunu ifade etmiştir.⁶⁹ Mayıs 2004'de de Acaristan sorununu çözerek⁷⁰ ülkesinin toprak bütünlüğünün sağlanması yönünde ilk adımı atmıştır.⁷¹ Acaristan'da sağlanan başarıdan kuvvet alarak, Gürcistan yönetimi, Güney Osetya ve ardından Abhazya'da da başarı sağlanabileceğini düşünmüş ve ilk olarak, çözümü Abhazya sorunundan daha kolay olan Güney Osetya sorununa eğilmiştir. Saakaşvili yönetimi, bu hususta sorunları zamana ve uluslararası kuruluşlara bırakmak yerine, sorunların üzerine gitmeyi tercih etmiştir.⁷²

Gürcü otoriteler, Acaristan'da olduğu gibi, Güney Osetya'daki siyasi lideri koltuğundan indirerek bölgenin kontrolünü tekrar ele geçirmeyi düşünmüşlerdir. Bunun için de Saakaşvili iki parçalı bir yaklaşım izlemiştir: öncelikle yerli otoritelerin kazanç sağladığı yasadışı ticarete karşı geniş bir kaçakçılık karşıtı kampanya yürütmek, sonrasında ise Oset halkının kalbini kazanacak 'insani yardım' sağlamak.⁷³ Saakaşvili, Güney Osetya'ya yönelik operasyon başlatırken, iki temel hipotezle hareket etmiştir. Birincisi, pragmatist Putin'in Çeçen ayrılıkçılığıyla mücadele ettiği bir dönemde diğer ayrılıkçıları destekleyemeyeceği hipotezi olmuştur. Acaristan sorununda Moskova'nın olumlu tutumu, Rusya'nın Güney Osetya konusunda da geleneksel politikalarından vazgeçebileceği beklentisini arttırmıştır. İkinci hipotez ise, Güney Osetya fiili yönetiminin başkanlığına seçilen Eduard Kokoev'in halk desteğinin zayıf olmasıdır.⁷⁴ Ancak bu hipotezin bir yanığı olduğu operasyon başladıktan sonra anlaşılmıştır.

Saakaşvili'nin yukarıda bahsedildiği üzere, Gürcistan'ın toprak bütünlüğünü sağlama ve ayrılıkçı hareketleri sona erdirmeye konusundaki kararlılığı, Güney Osetya

69 "Sukhumi Proposes Peace Treaty with Tbilisi", *Civil Georgia*, 10 Ocak 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=5988>).

70 Gürcistan ve Acaristan Özerk Cumhuriyeti arasında yıllardır devam eden gerginlik ve anlaşmazlık 5 Mayıs 2004 gecesi Acar lider Aslan Abaşidze'nin istifasıyla sona ermiştir. Acaristan'daki krizin çözümünde çok ilginç olan bir husus Rusya'nın anahtar bir rol oynamasıdır. Rusya Güvenlik Konseyi'nin Başkanı Igor Ivanov'un Abaşidze ile gerçekleştirdiği görüşmenin hemen sonrasında Acar liderin istifası gelmiştir. Saakaşvili, barışçıl çözüme katkılarından dolayı Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'e teşekkür etmiştir. Oysa ki Rusya, Gürcistan karşısında son ana kadar Abaşidze'yi desteklemekten vazgeçmemiştir. Rusya'nın bu kadar kısa sürede Acaristan konusunda 180 derecelik bir dönüş yapması oldukça ilginçtir. Rusya'nın tutum değişikliğinin sebepleri düşünüldüğünde acaba ABD ve Gürcistan, Rusya ile karşılıklı olarak anlaşmış mı sorusu akla gelmektedir. Örneğin Rusya'nın Abaşidze'nin devrilmesi konusunda sesini çıkarmaması karşılığında ABD ve Gürcistan'ın da Çeçenistan sorununun bitirilmesi konusunda vaatlerde bulunmuş olabileceği düşünülebilir. Janset Güven, "Gürcistan'da İkinci Kadife Devrim"; (http://w3.sdu.edu.tr/download/tusam/04/gurcistanda_ikinci_kadife_devrim.doc).

71 Kamil Ağacan, "Saakaşvili'nin Güney Osetya Operasyonu: Bir Hipotezin Tezi", s. 41.

72 Kamil Ağacan, "Güney Osetya'da Savaş Hazırlığı", *AVSAM Günlük Bülten*, Sayı: 372, 14 Haziran 2004; (<http://www.avsam.org/gunlukbulten/arsiv/2004/1406.htm#kafkasya>).

73 International Crises Group (ICG), *Georgia: Avoiding War in South Ossetia*, s.2.

74 Kamil Ağacan, "Saakaşvili'nin Güney Osetya Operasyonu: Bir Hipotezin Testi", s. 41.

bölgesinde tahmin edilenin aksine bir tepki ile karşılanmıştır. Halkın gönlünü kazanma konusunda Saakaşvili'nin girişimleri başarısızlıkla sonuçlanmış; operasyondaki başarısızlık, anlaşmazlığın çok farklı boyutları olduğunu ihmal eden Gürcistan yönetimine sorunun sadece ekonomik araçlarla çözülemeyeceğini göstermiştir.

Çatışmaya Neden Olan Olaylar

Saakaşvili'nin bölgedeki sorunun çözümüne yönelik iki parçalı yaklaşımından ilki, bölgedeki kaçakçılığı önlemeye çalışarak, Oset otoritelerinin yasadışı ticaretten sağladıkları kazançları yok etmek olmuştur. Bundan ötürü de Aralık 2003'de Güney Osetya üzerine kaçakçılığa karşı bir operasyon yürütüleceği açıklanmış⁷⁵; ancak bu operasyon Mayıs 2004'de uygulanabilmiştir.

Güney Osetya'nın ekonomik durumu oldukça kötüdür. Bölgenin yıllık gayri safi yurtiçi hasılası 15 milyon dolar iken kişi başına düşen milli gelir de 250 dolar civarındadır. Bu göstergeler, bölgenin dünyanın en fakir yerlerinden biri olduğunu ispat etmektedir.⁷⁶ Kaçakçılık ve yasadışı ticaret bölgede oldukça yaygındır. Güney Osetya'nın statü sorunu çözülmediği için, Gürcistan ve Güney Osetya yönetimleri yerleşmiş bir gümrük kontrolü sistemi üzerine anlaşmaya varamamışlar ve Güney Osetler topraklarında Gürcü gümrük kontrol görevlilerinin görev yapmasını, bağımsız bir devletin kendi gümrük uygulaması olacağını belirterek reddetmişlerdir.⁷⁷

Gürcistan ile Güney Osetya bölgeleri arasında yer alan kaçak ürünlerin satıldığı Ergneti pazarı, Güney Osetya'da ekonomik gelirin ana kaynağını oluşturmuştur.⁷⁸ 100 milyon dolar değerindeki sigara, şeker, un gibi ürünler, Ergneti pazarından Tiflis'e dağıtılmıştır.⁷⁹ Kaçakçılık nedeniyle gümrük gelirlerinden önemli bir bölümünü kaybeden Gürcistan'ın⁸⁰ yasal, politik ve ekonomik çevresine olumsuz bir

75 "Georgia Launched Anti-Smuggling Operation in South Ossetia", *Civil Georgia*, 11 Aralık 2003; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=5796>).

76 Otar Kandelaki, *The Impact of Internal Conflicts on Economic Situation in Georgia and Secessionist Regions*, s. 4; (<http://iatp.ge/publications/85.pdf>).

77 International Crises Group (ICG), *Georgia: Avoiding War in South Ossetia*, ss. 9-10.

78 Phil Champanian, "Conflict in the Southern Caucasus: From War Economies to Peace Economies?", *Insight Turkey*, Cilt: 6, Sayı: 2, Nisan-Haziran 2004, s. 128.

79 Vadim Dubnov, "The Tunnel Effect", *New Times*, Kasım 2004; (http://www.newtimes.ru/eng/detail.asp?art_id=1094).

80 Ergneti Pazarı yüzünden Gürcistan'a ödenmeyen vergiler, yılda 120 milyon dolarlık zarara neden olmuştur. Giorgi Sepashvili, "South Ossetia between Conflict, Stalemate and Unity", *Am Cham News*, Sayı: 3, 2004; (<http://www.amcham.ge/magazine/2004/september/6.htm>).

etkisi olan pazarın, üç noktada faydası olduğunu söylemek de mümkündür. İlk olarak, Güney Osetya'da hüküm süren zayıf ekonomi ve işsizlik nedeniyle, pek çok Oset buradaki ticaretten gelir elde etmiştir. İkincisi, ekmek gibi temel malların fiyatları, vergi olmadığı için oldukça düşük kalmıştır. Son olarak da, bu pazar, Gürcü ve Osetlerin buluşması, iletişim kurması ve ortak çıkarlarını tanımlayabilmesi için bir araç olarak işlev görmüştür.⁸¹

Güney Osetya ile Kuzey Osetya ve Rusya'yı bağlayan Roki Tüneli aracılığıyla Rusya'dan Güney Osetya'ya gelen kaçak malların satıldığı Ergneti pazarının Haziran ayında Gürcistan tarafından kapatılması ve kaçakçılığa karşı operasyon altında Gürcistan'ın İçişleri Bakanlığı'na bağlı özel güçlerin bölgede kontrol noktaları oluşturmaları ve giderek daha fazla bölgeye yerleşmeleri⁸², Osetler tarafından Tshinvali'ye karşı askeri bir eylem olarak algılanmış ve taraflar arasındaki tansiyonu artırmıştır.

Bölgedeki istikrarsızlığın temel nedeni olarak kaçakçılığı gösteren ve önlenbilirse bölgedeki istikrarın sağlanabileceğini düşünen Saakaşvili'nin bölgeye yönelik ikinci stratejisi Oset halkının gönlünü kazanmak olmuş; ve bunu da Oset çiftçilere bedelsiz gübre vererek, halka emekli maaşları dağıtarak, ücretsiz tıbbi yardım sağlayarak, Güney Osetya ile Gürcistan'ın geri kalanı arasında otobüs ve tren ulaşım hizmetlerini⁸³ yeniden canlandırarak uygulamak istemiştir.⁸⁴ Ayrıca Oset dilinde yayın yapan bir televizyon istasyonunun kurulması gibi kültürel projeler de bu politikanın içinde yer almıştır.⁸⁵

Ancak Saakaşvili'nin iki yönlü stratejisi, tahmin edildiği gibi başarıya ulaşmamış, bu uygulamalar Oset halkında tepki uyandırmıştır. Ekonomik yaşamda önemli bir yer tutan Ergneti pazarının kapatılmasından dolayı Tiflis'i suçlayan Osetlerin, Temmuz 2004 itibarıyla, % 95'i Gürcü egemenliğinin yeniden kurulmasına karşı iken, % 96'sı Kokoev'i desteklediğini, % 78'i de gerekli olursa çatışmaya katılabileceğini belirtmiştir.⁸⁶ Ayrıca Tiflis'ten gelen insani yardıma, Osetler derin

81 International Crises Group (ICG), *Georgia: Avoiding War in South Ossetia*, ss. 10-11.

82 Mayıs 2004'ün sonundan itibaren Özel Güçler, Tkviavi, Pkvenisi, Nikozi ve Eredvi gibi Gürcülerin yoğun olarak yaşadığı yerleşim birimlerine kontrol noktaları oluşturmuşlardır. Ibid, ss. 11-12.

83 Özellikle Tshinvali demir yolunun yeniden açılması verilen vaatler arasında bulunmaktadır.

84 Vladimir Socor, "South Ossetia – An Issue between Tbilisi and Moscow", *Eurasia Daily Monitor*, Cilt: 1, Sayı: 58, 23 Temmuz 2004; (http://www.jamestown.org/publications_details.php?volume_id=401&issue_id=3026&article_id=2368301).

85 Ayrıca, 26 Mayıs 2004 tarihinde Saakaşvili, yaptığı bir konuşmada Abhaz ve Güney Osetya halkına kendi yerel dillerinden seslenmiş, Osetleri Gürcistan toplumu ile bütünleşmeye çağırmıştır. International Crises Group (ICG), *Georgia: Avoiding War in South Ossetia*, s.12.

86 Bu kamuoyu araştırması, Kuzey Osetya Sosyal Araştırma Merkezi tarafından 21-26 Temmuz arasında 800 kişi üzerinde gerçekleştirilmiştir ve 'Severnaya Ossetia' isimli yayında açıklanmıştır. Aktaran, *Georgia: Avoiding War in South Ossetia*, s.13.

bir şüphe ve güvensizlikle yaklaşmışlardır.⁸⁷

Bu arada 23 Mayıs 2004'de Güney Osetya'da yapılan parlamento seçimlerini kazanan Yedinstvo Partisi'nin başkanı Kokoev'in Güney Osetya'da yönetimi ele geçirmesi de artan çatışmada etkili olmuştur. Sert politikalar güden Kokoev, parlamento seçimleri sonrasında yaptığı basın açıklamasında, Güney Osetya'nın aynı kültürü ve tarihi paylaşan Kuzey Osetya ile birlikte Rusya Federasyonu içinde yer alması gerektiğini; Gürcistan hükümetinin bugüne kadar sorunun çözülmesi yönünde ciddi bir adım atmadığını, kendilerine karşı sert bir tavır sergilendiğini ve davalarının hiçbir şekilde parayla satın alınamayacağını belirtmiştir.⁸⁸ Ayrıca, Tiflis'in kaçakçılığa karşı ve insani yardıma ilişkin operasyonları sonrasında Kokoev'in tepkisi sert olmuş, 11 Haziran 2004 tarihinde yapılan açıklamada 'Güney Osetya'nın Tiflis yönetimi ile ilişkilerini tamamen kopardığı' açıklanmıştır.⁸⁹ Sonuçta, sanılanın tersine Saakaşvili'nin stratejisi ters bir etki yaratmış ve Osetlerin Kokoev'e olan desteğini ve Gürcülere olan tepkisini artırmıştır.

Çatışmanın Başlaması ve Sağlanan Ateşkes

Gürcistan kaçakçılığa karşı yürüttüğü operasyon esnasında, bölgedeki askeri güçlerini artırmış⁹⁰, bu arada 13 Haziran 2004'te açıklama yapan Gürcü yetkililer, Rusya Federasyonu'ndan Güney Osetya'ya silah ve cephane taşıyan yaklaşık 170 aracın

87 AB Güney Kafkasya temsilcisi Heikki Talvitie, 5 Temmuz 2004'de Tshinvali'de gözlemlerde bulunmuş ve bu gözlemler sonucunda Oset halkının Gürcü yardımlarına karşı güvensizlik içinde olduğunu belirtmiştir. 'EU Envoy Visits South Ossetia', *Civil Georgia*, 06 Temmuz 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=7274>).

88 "Güney Osetya'da Neler Oluyor?"; (http://www.circassiancanada.com/tr/arastirma/guney_osetyada_neler_oluyor.htm).

89 International Crises Group (ICG), *Georgia: Avoiding War in South Ossetia*, s.12. Yine Eduard Kokoev 12 Haziran 2004 tarihinde Moskova'da "Osetya halkının bölünmüş bir halk olduğunu, uluslararası camianın Güney Osetya problemini bölünmüş halk kapsamında ele alması, ayrıca toprak bütünlüğüne ilişkin kanun ve taleplerin yanı sıra bir milletin kendi seçimini yapma hakkını da göz önünde bulundurması gerektiği, yakın bir tarihte Osetlerin Güney ve Kuzey bölümlenmesinden kurtularak Osetya'nın Rusya Federasyonu'na dahil olacağına inandığı, Güney Osetya'nın Rusya Federasyonu'na dahil edilmesi için gerekli olan müracaatın DUMA'ya ve Rusya Federasyonu Hükümeti'ne yapıldığı" açıklamasında bulunarak, bilinen taleplerini yinelemiştir. "Güney Osetya'da Neler Oluyor?"; (http://www.circassiancanada.com/tr/arastirma/guney_osetyada_neler_oluyor.htm).

90 Gürcistan Yönetimi, Haziran 2004 ayı başında, Güney Osetya bölgesinde görev yapan "Gürcü Barış Gücü" asker sayısını 100'den 500'e çıkartmış, Gürcistan ile Güney Osetya arasındaki sınır bölgelerine de 2000 Gürcü askeri konuşlandırmıştır. "Güney Osetya'da Neler Oluyor?"; (http://www.circassiancanada.com/tr/arastirma/guney_osetyada_neler_oluyor.htm). Kokoev'e göre, Güney Osetya sınırına yerleştirilen Gürcü askeri 2500-3000 dolaylarındadır. Denis Viksne, "Geruziya Skandalit, a Yujnaya Osetiya Gatovitsa k Vayne", 02 Temmuz 2004; (<http://www.utro.ru/articles/2004/07/02/325609.shtml>).

geldiğini bildirmişlerdir.⁹¹ 11 Temmuz'da yaptığı açıklamada artık bu sorunun bir iç meseleden ziyade bir Rusya-Gürcistan sorununa döndüğünü belirten Saakashvili, Rusya'yı Güney Osetya'da çatışmayı teşvik etmemesi için uyarmıştır.⁹²

11-12 Ağustos gecesi ilk kez sivil kayıplar gerçekleşmiş; 11 Ağustos'ta Güney Osetya'nın Gürcü köylerini ziyaret eden Gürcistan başbakanı Zurab İvaniya'ya, Tiflis'e dönüşü sırasında Oset silahlı birlikleri tarafından ateş açılmış, ölen ya da yaralanan olmamıştır.⁹³ 13 Ağustos'ta Gürcü ve Oset taraflar, ateşkes ilan edip görüşmelerde bulunmuşlardır; ama bu görüşmelerden sadece birkaç saat sonra tekrar Tshinvali'de bombalar patlamış ve çatışmalar başlamıştır.⁹⁴ Temmuz-Ağustos döneminde çıkan çatışmalarda toplam 17 Gürcü ve 5 Oset hayatını kaybetmiştir.⁹⁵ Aylarca savaştan kaynak ve güçten yoksun olan Gürcistan, askeri yoldan başarı sağlayamayacağını anlayınca geri çekilmiş; bölgedeki kontrolü Barış Gücü'ne bırakmıştır. Ağustos sonu itibariyle, bölgede Haziran ortasından itibaren konuşlandırılan 1000 civarındaki ücretli Rus asker sayısında da önemli düşüşler gerçekleşmiştir.⁹⁶

Gürcistan, Güney Osetya ve Rusya'nın sadece Batı Avrupa ve ABD'nin yardımıyla görüşmeye yanaşabileceklerini düşünürken, tam tersine Ruslar ve Güney Osetler, Ortak Kontrol Komisyonu çatısı altında görüşmelere yanaşmışlardır.⁹⁷ Mayıs-Temmuz 2004 arasındaki döneme bakıldığında, Ortak Kontrol Komisyonu ve Barış Gücü'nü içeren çatışmayı önleyici mekanizmaların etkisiz hale geldiğini görmek mümkündür. 14 Temmuz'a kadar toplanmayan Ortak Kontrol Komisyonu'nun bu tarihteki toplantısında; Tiflis, Güney Osetya'yı Rusya'ya bağlayan Roki Tüneli'nde kontrol noktası oluşturulmasını ve Java bölgesinden askeri birliklerin çekilmesini istemiştir.⁹⁸ Ruslar ve Güney Osetler ise, Haziran ayından beri 16 kontrol noktasında konuşlanan 3000 Gürcü askerinin geri çekilmesini istemişlerdir.⁹⁹

17 Ağustos'ta ilan edilen ateşkes ile birlikte taraflar, aralarında tampon bölgeler

91 Kamil Ağacan, "Güney Osetya'da Savaş Hazırlığı";

(<http://www.avsam.org/gunlukbulten/arsiv/2004/1406.htm#kafkasya>).

92 "Saakashvili: Certain Forces in Russia Prepare for Aggression Against Georgia", *Civil Georgia*, 11 Temmuz 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=7393>).

93 "Kafkasya - Bölgeler ve Olaylar (13 Ağustos 2004)", *Stratejik Analiz*, Cilt: 5, Sayı: 54, Ekim 2004, s. 94.

94 "Georgia Makes Russia Face Difficult Choices in South Ossetia", 13 Ağustos 2004; (<http://www.16beavergroup.org/mtarchive/archives/001210.php>).

95 International Crises Group (ICG), *Georgia: Avoiding War in South Ossetia*, s.14.

96 *Ibid.*, s. 14-15.

97 "Georgia Makes Russia Face Difficult Choices in South Ossetia"; (<http://www.16beavergroup.org/mtarchive/archives/001210.php>).

98 "Georgia Outlines Demands at South Ossetia Talks", *Civil Georgia*, 14 Temmuz 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=7420>).

99 "Russia Calls on Georgia to Pullout Extra Troops from South Ossetia", *Civil Georgia*, 13 Temmuz 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=7412>).

kurulması konusunda anlaşmışlar; buraların Rus barış gücü tarafından kontrol edilmesi ve AGİT tarafından gözlenmesi konusunda karara varmışlardır.¹⁰⁰ 18 Ağustos'ta Ortak Kontrol Komisyonu tarafından bir araya getirilen taraflar arasında ateşkes anlaşması imzalanmış, Komisyonun dört katılımcısı çatışma bölgesinin askersizleştirilmesi konusunda anlaşmışlardır.¹⁰¹

Bölgedeki Son Durum

18 Ağustos'ta imzalanan anlaşma sonucunda Rus ve Gürcü askerleri bölgeden çekilmiş olsalar bile, karşılıklı gece vuruşları ve suçlamalar devam etmiştir.¹⁰² 2004 yılı sonlarında ve 2005 yılının ilk günlerinde çatışma bölgesinde gece yarısı ateşli saldırılar meydana gelmiş; ancak bu saldırılarda ölen ya da yaralanan olmamıştır.¹⁰³ Fakat Mayıs 2005'de Ergneti köyünde patlak veren çatışmalarda, hem Oset hem de Gürcü tarafı askeri kayıplara uğramış, toplam 5 asker bu çatışmalar sırasında hayatını kaybetmiştir.¹⁰⁴ 2006 yılı içerisinde ise, Güney Osetya üzerinde Rusya ile Gürcistan arasında yaşanan rekabet iyice kızışmış, Güney Osetya'daki çokuluslu barış gücünde yer alan üç Rus askerini tutuklayan Tiflis, bu askerlerin Gürcistan'da bulunmak için gerekli vizeleri olmadığını açıklamıştır. Gürcistan hükümeti, parlamentodan geçirdiği kararla ülkedeki bütün Rus askerlerinin 10 Mart 2006 tarihine kadar geçerli bir Gürcistan vizesi edinmelerini, aksi takdirde ülkeyi derhal terk etmelerini istemiş ve Rus barış gücü askerlerinden boşalacak yerin BM, Ukrayna ve Baltık ülkelerinin askerleri ile doldurulmasını istediğini açıklamıştır.¹⁰⁵ Rus askerini, Gürcistan'a karşı koruyucu bir güç olarak gören Osetler ise, yine 2006 yılı içerisinde referandum düzenleyerek, bir kez daha bağımsızlık yönündeki

100 "Heavy Shelling Batters South Ossetia", *BBC News*, 17 Ağustos 2004; (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/3571830.stm>).

101 International Crises Group (ICG), *Georgia: Avoiding War in South Ossetia*, s.15.

102 26 Ekimde yaptığı basın açıklamasında, Gürcistan Savunma Bakanı Giorgi Baramidze, her gece patlamaların devam ettiğini ve barışı sağlamak için çok çaba sarf edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Giorgi Sepashvili, "Fears Increase over Fresh Fighting in South Ossetia", *Civil Georgia*, 26 Ekim 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=8180>).

103 Mesela 27 Aralık gecesi, Oset tarafından alınan bilgilere göre, Achabeti, Kurta ve Kheiti gibi Gürcü yerleşim birimlerinden ateş açılmıştır. "South Ossetian Side Reports Sporadic Shooting", *Civil Georgia*, 27 Aralık 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=8677>). Gürcü basın raporuna göre ise, 1 Ocak gecesi Güney Osetya'nın merkezi Tshinvali yakınlarındaki Tamarasheni Gürcü kasabasına ateş açılmış, ancak ölen ve de yaralanan olmamıştır. "Shelling Reported in South Ossetian Conflict Zone", *Civil Georgia*, 02 Ocak 2005; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=8709>).

104 "Güney Osetya'da Çatışma: 5 Ölü!..", *Haber Vitrini*, 30 Mayıs 2005; (<http://habervitrini.com/haber.asp?id=175637>).

105 Faruk Akkan, "Osetya Üzerinden Nüfuz Savaşı", *Aksiyon*, Sayı: 587, 06.03.2006; (<http://www.aksiyon.com.tr/detay.php?id=23504>).

iradelerini ortaya koymuşlar ve Tiflis'in otoritesini tanımadıklarını açıkça göstermişlerdir.¹⁰⁶ Gürcistan, AB ve ABD'nin tanımadığı referandumu Rusya da açıkça tanımaktan kaçınırken, etnik grupların geleceğini tayin hakkı olduğunu ifade ederek aslında bu referandumu üstü kapalı olarak desteklemiştir.¹⁰⁷

Güney Osetya'nın zaten kötü olan ekonomisi, şu anda iyice gerilemiş durumdadır. Kimi gözlemciler, Ergneti pazarının kapatılmasına rağmen, kaçakçılığın küçük oranlarda ve değişik rotalarda devam ettiğini iddia etmektedirler.¹⁰⁸ Bazı raporlara göre, Tshinvali bölgesindeki Gürcü ve Osetler, Ergneti pazarının kapatılmasından muzdariptirler ve Güney Osetya'daki Gürcüler, Tiflis tarafından unutulduklarını düşünmektedirler. Ayrıca Ekim 2004'de Güney Osetler, maaşlarının iki-üç aydır ödenmediğini belirtmişlerdir. Hasattan alınan verimin düşük olması sonucunda, başta çiftçiler olmak üzere, Oset halkın çoğunluğu daha radikal Gürcü karşıtı politikaların izlenmesi gerektiğini savunmaya başlamışlardır.¹⁰⁹

Bu arada Saakaşvili, 2004'ün Aralık ayında yaptığı açıklama ile, Gürcü hükümetin Güney Osetya ve Abhazya sorunlarının çözümü için Şubat 2005'ten itibaren uygulamaya geçecek bir barış planı hazırlaması gerektiğini belirtmiştir. Saakaşvili'ye göre bu plan, Gürcistan devleti içindeki ayrılıkçı bölgeler için 'en geniş statü'yü tanıyacak federal bir düzenlemeyi içerebilecektir.¹¹⁰ Gürcistan Devlet Bakanı Goga Khaindrava, 3 Ocak 2005'te yaptığı açıklamada, Gürcistan hükümetinin Güney Osetya ve Abhazya'nın statüsüne ilişkin bir belge hazırladığını, bu belgenin 10 Ocak'ta Ulusal Güvenlik Konseyi'nin incelemesine sunulacağını ve bu belge üzerinde Güney Osetya otoritelerinin temsilcileri ile beraber müzakere edilebileceğini ifade etmiştir.¹¹¹

2004 yılı sonlarından itibaren bölgenin statüsünü belirlemeye ilişkin Gürcü tarafından bazı adımlar atılmışsa da, şu anda bölgenin statüsü üzerine bir anlaşma bulunmamaktadır. Güney Osetya, kendisini bağımsız bir cumhuriyet olarak ilan ederken, Gürcistan yönetimi ise buranın kendisine bağlı bir bölge olduğunu savunmaktadır. 2005 yılında açıklanan önerisi ile Gürcistan, bölgenin özerkliğini yeniden tanımak ve federasyon önerilerine yeşil ışık yakmak yolunda adımlar atmışsa da, Güney Osetya yönetiminin bu önerilere pek olumlu yaklaşmadığı söylenebilir.

106 "Güney Osetya Bağımsızlık Dedi", *BBC Turkish*, 13 Kasım 2006; (http://www.bbc.co.uk/turkish/europe/story/2006/11/061113_southossetia.shtml).

107 "Osetler Referandum Bayramı Yaptı", *Radikal*, 13 Kasım 2006; (<http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=204400>).

108 David Devidze, "Ergneti Market Died...Smuggling?!", *Kviris Palitra*, 25-31 Ekim 2004, ss. 5-6. Aktaran International Crises Group (ICG), *Georgia: Avoiding War in South Ossetia*, s.15.

109 International Crises Group (ICG), *Georgia: Avoiding War in South Ossetia*, ss. 15-16.

110 "Tbilisi Works towards Abkhazia, South Ossetia Peace Plans", *Civil Georgia*, 18 Aralık 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=8609>).

111 "Khaindrava: Tbilisi Works over Abkhazia, South Ossetia Status", *Civil Georgia*, 04 Ocak 2005; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=8714>).

Çünkü Osetlerin geçmişten bu yana en büyük amaçları, Gürcistan'a bağlı bir Cumhuriyet olmaktan ziyade, Oset birliğini gerçekleştirmek ve Kuzey Osetya ile birleşmek olmuştur. Ayrıca, hala çok ufak çapta devam eden çatışmalar, Osetlerin Gürcistan'a karşı tepkisini artırmış; Ergneti pazarının kapatılmasıyla daha da kötüleşen ekonomik durumla beraber Gürcistan'a karşı Oset halkı daha sert politikalar için Kokoev yönetimine baskı yapar hale gelmiştir.

2005 yılı içerisinde Saakaşvili tarafından Güney Osetya'ya ilişkin çeşitli planlar ortaya atılmış olsa da, bu planların hiçbiri Oset otoriteleri tarafından kabul görme-miştir.¹¹² Bunun üzerine Saakaşvili yeni bir strateji geliştirerek, Güney Osetya böl-gesinde kendine bağlı bir hükümet kurma yoluna gitmiş ve Kasım 2006'da bölgede yapılan referandum ve cumhurbaşkanlığı seçimlerine, ayrılıkçı Kokoev'e rakip olarak, Tiflis'le işbirliğine sıcak bakan Dimitri Sanokoyev'i öne sürmüştür. Söz konusu seçimleri Kokoev % 95 oy alarak kazanırken, bölgenin Gürcü yerleşim birim-lerinde ise sandıktan Sanokoyev çıkmıştır. Bu durumda bölgede Rusya ve Gürcistan yanlısı iki fiili hükümet birimi oluşmuş, Gürcistan, Tshinvali'ye alternatif bir iktidar oluşturmak için yeni bir 'Güney Osetya Yönetim Birimi' kurmak üzere Mart 2007'den itibaren harekete geçmiştir.¹¹³ Şu anda bu planın ne kadar başarılı olacağı tartışmalıdır. Nitekim başarılı olabilmek için ayrılıkçı Osetlere yerel yönetimden daha fazlasını sunmak zorunda olan Sanokoyev, Gürcistan'ın mali yardımlarından destek alıp sonrasında Tiflis karşıtı bir tavır alabilir.

Tarafların Soruna Yönelik Stratejileri

Güney Osetya sorunu, oldukça karmaşık bir nitelik arz etmektedir. Bir taraftan bu sorun etnik bir çatışmayı içinde barındırırken, diğer taraftan Rusya'nın sorunun merkezinde yer alması, etnik çatışma yönünü geri plana itmekte ve sorunu daha çok Rusya ile Gürcistan arasındaki mücadelenin bir aracına dönüştürmektedir. ABD ile Rusya arasındaki jeopolitik rekabetin yansıması ise, sorunun bir diğer boyutu olarak ortaya çıkmaktadır.¹¹⁴ Bazı görüşlere göre, Amerikan destekli Tiflis hükümeti ile Rusya'nın karşı karşıya gelmesi; Rusya ile Amerika'nın Kafkaslardaki çıkar çatışmasının Gürcü özerk bölgeleri üzerinden olduğunu göstermektedir.¹¹⁵ Bu bölümde, Osetlerin, Rusya'nın, Gürcistan'ın ve ABD'nin yanı sıra Avrupa ülkelerinin ve Türkiye'nin de soruna ilişkin görüşleri incelenecektir.

112 Bu planlar hakkında bkz. Liz Fuller, "Georgia: Tbilisi Ups the Ante over South Ossetia", *RFE/RL*, 29 Mart 2007; (<http://www.rferl.org/featuresarticle/2007/03/86b14f63-bd12-470b-a459-2fdf9a4d1183.html>).

113 Zaur Şiriyev, "Saakaşvili'nin Güney Osetya Hamlesi: Taşları Yerinden Oynatır mı?", *USAK Stratejik Gündem*, 29 Nisan 2007; (<http://www.usakgundem.com/haber.php?id=11863>).

114 Kamil Ağacan, "Saakaşvili'nin Güney Osetya Operasyonu: Bir Hipotezin Testi", s. 42.

115 "Kafkaslarda Yüksek Gerilim Hattı", *Aydınlık*, 6 Haziran 2004; (<http://www.aydinlik.com.tr/2004.06.06/dunya.html>).

Güney Osetya

Güney Osetler, 1989'dan bu yana iki seçeneğe birini elde etmek istiyorlardı. Bunlardan biri, tam bağımsızlık ve uluslararası tanınma; diğeri ise Rusya Federasyonu ile birleşmek idi. İlk seçeneği gerçekleştirmenin oldukça zor olduğunun farkında olan Güney Osetler, öncelikle Gürcistan'dan ayrılıp Rusya Federasyonu'na katılmak, ilerde de Kuzey Osetya ile birleşip, ayrı bir devlet olma ümidini taşımaktadırlar.¹¹⁶ Bu stratejinin ilk ayağı olarak Rusya ile birleşmeyi amaç edinen Güney Osetya, Rusya'ya defalarca birleşme çağrısında bulunmuştur. Bu çağrılarının sonuncusu da Kokoev yönetimi tarafından 5 Haziran 2004'te gerçekleşmiş¹¹⁷; Oset Meclisi Rusya ile birleşmek için Duma'ya başvurmuştur.¹¹⁸

15 Eylül 2004'de Moskova'yı ziyaret eden Eduard Kokoev, Güney Osetya'nın Rusya'ya bağlı Kuzey Osetya'ya katılabileceğini belirtmiş, Osetler arasında Kuzey-Güney ayrımının sona ermesi ve tek bir birleşmiş Osetya olması gerektiğini ifade etmiştir. Rusya Kuzey Osetya Cumhuriyeti başkanı Alexander Dzasokhov'un, birleşmiş Osetya'nın başkanı olabileceğini, kendisinin ise başkanlık değil, birleşmiş bir Osetya istediğini ve artık Gürcistan'ın yeniden bütünleşmesinin söz konusu olmadığını açıklamıştır.¹¹⁹

Osetlere göre, hakları Rusya Federasyonu içerisinde Gürcistan'da olduğundan daha fazla korunabilecektir. Ağustos 2004'de çatışmanın sona ermesinden bu yana, Güney Osetya'ya gelen mali yardımlar Gürcistan tarafından değil, Rusya tarafından gerçekleşmiş ve Cibirov, başkanlık yaptığı dönemde, Gürcistan yönetiminden tek bir sent bile yardım görmediğini açıklamıştır.¹²⁰ Rusya'ya olan bu yakınlığı sonucunda Güney Osetya yönetimi, Gürcistan'ın bölgedeki AGİT gözlemci sayısının ve AGİT'in misyonunun arttırılmasına ilişkin talebine karşı çıkmaktadır.¹²¹

Güney Osetya'daki otoriteler, taleplerini, 'ulusların kendi kaderini tayin etme hakkı'na dayandırmaktadırlar. Sovyet döneminde de ayrı birimlere ait olan ama tek bir Sovyet çatısı altında toplanan Osetler, SSCB'nin yıkılmasıyla birlikte, bölünmüşlüğü daha kuvvetli bir şekilde hissetmişler ve kendilerine "neden bizim de - mesela Almanlar gibi - bir ulus olarak yeniden birleşme hakkımız yok?" sorusunu yöneltmeye başlamışlardır.¹²²

116 "Kırk Gün Kırk Gece Kafkaslar", *Türkiye*; (http://www.davetci.com/d_ulke/dagistan_kafkas_5.htm).

117 "Güney Osetya'da Neler Oluyor?";

(http://www.circassiancanada.com/tr/arastirma/guney_osetyada_neler_oluyor.htm).

118 "Parliament of South Ossetia Appeals to the Duma of Russian Federation to Incorporate the Republic into Russia"; (<http://newsru.com/arch/world/07jun2004/ho4etsya.html>).

119 "Kokoev Calls for 'United Ossetia', Rules out Integration into Georgia", *Civil Georgia*, 15 Eylül 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=7841>).

120 Crises Group Interview, Vladikavkaz, Ekim 2004. Aktaran, International Crises Group (ICG), *Georgia: Avoiding War in South Ossetia*, s. 8.

121 "Tskhinvali Against Expanded OSCE Observation", *Civil Georgia*, 14 Eylül 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=7825>).

122 Crises Group Interview, Vladikavkaz, Ekim 2004. Aktaran, International Crises Group (ICG), *Georgia: Avoiding War in South Ossetia*, s. 8.

Gürcistan

Rusya'yı Güney Osetya'ya askeri yardım yapmakla suçlayan Gürcistan yönetimi, sorunun çözümünde Rusya'nın dengelenmesi için Batılı güçlerin daha etkin olmalarını istemiş, bu doğrultuda diplomatik girişimler başlatmıştır. 15 Eylül 2004'de Brüksel'deki AB karargahında ziyaretlerde bulunan, Uyuşmazlıkların Çözümünden Sorumlu Gürcü Bakan Giorgi Khaindrava, Rusya ile ilişkilerde ve ülkedeki çatışmaların çözülmesinde, Tiflis'in daha geniş bir AGİT ve AB katılımını talep ettiğini belirtmiştir. AB'nin güvenlik ve savunma politikasından sorumlu Javier Solana ile de görüşen Khaindrava, AB'nin soruna yönelik arabuluculuğunu Gürcistan'ın reddetmeyeceğini ifade etmiştir.¹²³

Ancak, Gürcistan için öncelikle yapılması gereken, AGİT'in bölgedeki etkinliğinin artırılmasını sağlamaktır. Gürcistan Parlamento Başkanı Nino Burcanadze, 19 Ağustos 2004'de AGİT Parlamenterler Meclisi'ne göndermiş olduğu müracaatta Rusya'nın çatışmanın bir parçası olduğunu ve bölgedeki Rus Barış Gücünün, ülkesine karşı askeri-siyasi baskı aracı olarak kullanıldığını ileri sürmüş, bu haliyle başarılı olmayan Barış Gücünün biçiminin değiştirilmesini önermiştir. Burcanadze'ye göre, AGİT şemsiyesi altında, içinde Rus askerlerinin de bulunacağı uluslararası barış gücü birliklerinin yerleştirilmesi, sorunun çözümünde önemli bir aşama olacaktır.¹²⁴ 18 Ağustos'ta Gürcistan Dışişleri Bakanı Salome Zourabichvili, Gürcistan-Güney Osetya çatışmasına ilişkin uluslararası bir konferans yapılması gerektiğini belirtmiş; bölgedeki AGİT gözlemci sayısında bir artış yapılmasını talep etmiştir. Buna karşılık ise, yine aynı tarihte Rus Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov, Gürcistan'ın bu girişimine karşı çıkmış ve uluslararası bir konferansın toplanmasına gerek olmadığını belirtmiştir.¹²⁵ Rusya'ya göre sorun, 1992'deki Soçi Anlaşması çerçevesinde çözümlenmelidir.

AGİT dönem başkanı Solomon Passy, 10 Eylül 2004'de Sofya'da yaptığı açıklamada AGİT'in bölgedeki etkinliğinin artırılmasına ilişkin Gürcistan'ın talebinin karşılanmasının zor olduğunu, yalnızca bölgedeki AGİT gözlemcilerinin sayılarının artırılabilceğini belirtmiştir. Oysa ki Gürcistan'ın AGİT'ten istediği en önemli şey, örgütün tüm Güney Osetya'yı kapsayacak şekilde faaliyet alanının genişletilmesidir. Gürcistan, özellikle Güney Osetya'yı Kuzey Osetya'ya ve dolayısıyla Rusya'ya bağlayan Roki Geçidi'nin AGİT tarafından kontrol edilmesini talep etmekte; bu geçit sayesinde Rusya'dan bölgeye kaçak ürünlerin ve askeri teçhizatın girdiğini iddia

123 Liz Fuller, "Georgia Seeks EU, OSCE Support for Conflict Resolution", *RFE/RL Analytical Reports - Caucasus Report*, Cilt: 7, Sayı: 36, 16 Eylül 2004; (<http://www.rferl.org/reports/caucasus-report/2004/09/36-160904.asp>).

124 Kamil Ağacan, "Saakaşvili'nin Güney Osetya Operasyonu: Bir Hipotezin Testi", s.46.

125 "Georgian Foreign Minister Addresses OSCE", *Civil Georgia*, 18 Ağustos 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=7652>).

etmektedir.¹²⁶ Ancak, Rusya Federasyonu'nu karşılarında almaktan çekinen AGİT ve Batılı devletlerin Saakaşvili yönetimine istenilen desteği sağlayabildiklerini söylemek zordur.

Gürcistan'a göre, Güney Osetya'nın bağımsızlığını sağlaması gerçekçi görünmemektedir; çünkü bu bölge hem ekonomik açıdan yetersiz, hem göz ardı edilemeyecek bir Gürcü nüfusa, hem de Kuzey Osetya ile birleşmesi için Kafkas Dağları gibi doğal bir engele sahiptir; ki zaten Kuzey Osetya ve Rusya ile arasındaki tek bağlantı yolu da Roki Tünelidir.¹²⁷

Gürcistan, Rusya'yı sık sık ayrılıkçı bölgelere karşı çifte standart uyguladığı için eleştirmiştir. Rusya, 2004 Eylül'ündeki Beslan faciasından sonra, Larski kontrol noktasındaki Gürcistan sınırını kapatmış; bu kontrol noktasının kapatılmasıyla beraber Gürcistan'ın gümrük vergilerinden elde ettiği gelir 3-4 milyon Lari (1.57-2.10 milyon dolar) kadar azalmıştır.¹²⁸ Terörizme karşı bir önlem olarak bu sınır noktasını kapatan Rusya, uluslararası sınırlardan geçen Roki tüneline açık tutmaya devam etmiştir. Rusya'nın Gürcistan ile olan Larski sınır noktasını kapatması, bölgesel ticaretin Güney Osetya üzerinden gerçekleşmesine sebep olmuş,¹²⁹ Güney Osetya üzerinden gerçekleşen mal ve insan trafiği artmıştır.

Sonuç olarak, Güney Osetya sorununda ayrılıkçı hareketi desteklediği için Rusya'yı suçlayan Gürcistan yönetimi, toprak bütünlüğünü sağlamayı amaç edinmiş; bu amacını gerçekleştirmek için de Batı Avrupa'nın ve ABD'nin bölgede daha fazla etkili olmalarını ve Rusya'yı dengelemelerini talep etmiştir.

Üçüncü Ülkelerin Soruna Yaklaşımı

Güney Osetya sorununda aslında taraflar Gürcistan ile Osetler gibi görünse de, Rusya ve ABD'nin de işin içine girmesiyle sorun çok taraflı bir hale gelmiştir. Rusya'nın - her ne kadar inkar etse de - Osetleri desteklemesi, ABD'nin ise Gürcistan'da uyguladığı yardım programı, bu iki ülkeyi taraf haline getirmiştir. Avrupa ülkeleri ise, gerek AGİT gerekse AB aracılığıyla bölgede daha etkin hale gelmek istemektedirler.

126 Ortak Barış Gücü gibi AGİT misyonu da, Soçi Anlaşması ile tarif edilen Tshinvali etrafındaki 15 km.lik çemberi kapsayan çatışma bölgesinde görev yapmaktadır. Bu bölge 40 adet yerleşim birimini içermektedir. Giorgi Sepashvili, "Geographical Extension of OSCE Mandate in South Ossetia not Foreseen", *Civil Georgia*, 13 Eylül 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=7813>).

127 Crises Group Interview with Georgian Conflict Resolution Expert, September 2004. Aktaran International Crises Group (ICG), *Georgia: Avoiding War in South Ossetia*, s. 8.

128 Ariela Shapiro, "Caucasus Report-Georgia", *The NIS Observed: An Analytical Review*, Cilt: 9, Sayı: 15, 29 Eylül 2004; (<http://www.bu.edu/iscip/digest/vol9/ed0915.html#transcauc>).

129 "Russia's Border Policy Diverts Regional Trade Via South Ossetia", *Civil Georgia*, 21 Eylül 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=7882>).

Rusya Federasyonu

Güney Osetya sorununda, Gürcü resmi makamları, Rusya'nın Güney Osetya'ya askeri ve parasal desteğinin olduğunu ifade etse de Rusya bunu hiçbir zaman kabul etmemiştir.¹³⁰ Ancak Rusya'nın Güney Osetlere yakın bir politika izlediği de açıktır. Bunun en önemli kanıtı da bugün Güney Osetlerin % 90'ının Rus pasaportu taşımasıdır.¹³¹ Moskova 5 Aralık 2000 yılında Gürcistan vatandaşlarına uyguladığı vize rejiminde değişiklik yapmıştır. Yeni vize uygulamasındaki en çarpıcı nokta; Gürcistan'ın diğer bölgelerinde yaşayan Gürcü vatandaşlara vize uygulaması getirilirken, Abhazya ve Güney Osetya sakinlerinin vizesiz seyahat hakkının devamının öngörülmesidir. Moskova'nın vize rejimi, aynı zamanda Abhazya ve Güney Osetya sakinlerine Rus pasaportu verilmesini de içermektedir. Bu uygulama, Gürcistan'ın bağımsızlığına ve toprak bütünlüğüne karşı bir meydan okuma izlenimi vermektedir.¹³² Bu arada Rusya, 2004 ortalarında bölgede etkin olması gerekliliğini, Güney Osetya'daki Rus vatandaşlarının haklarının korunması sorununa dayandırmıştır.

Rusya, Güney Osetlerle ilişkisini, finansal yardım sağlayarak ve ekonomik bağlarını geliştirerek güçlendirmek istemektedir. Rus vatandaşlığına sahip Güney Osetlere 660 ruble (yaklaşık 23 dolar) aylık bağlayan Rusya, 2004 yılı içinde bölgeye pek çok yardım göndermiştir. Mesela, Moskova belediyesinin hazırladığı rapora göre, Ekim ayının başlarında bölgeye 22 tren vagonu ile 700 ton yardım gönderilmiştir. Ayrıca mobil telefon operatörü Megaphone gibi Rus şirketleri de bölgede aktif olarak hizmet vermektedirler.¹³³

Bölgede Güney Osetler'e ekonomik yardım sağlayan ve aradaki ilişkileri gittikçe kuvvetlendiren Rusya, Güney Osetya yönetiminin Rusya Federasyonu'na katılma talebine olumsuz yanıt vermektedir. Bunun nedeni de, Güney Osetya'daki bağımsızlık taleplerinin sıçrama etkisi yaratarak, Kuzey Osetya'da Rusya'nın zor duruma düşebilme olasılığıdır.¹³⁴ Zaten, Oset birliğini gerçekleştirmek isteyen Güney Osetlerin, bunu gerçekleştirdikten sonra Rus yönetimini ne kadar savunacakları da belirsizdir. Sonuçta, Rusya Federasyonu'na katılmak, Oset birliğinin sağlanmasında bir araç olabilir; yoksa genel amaç değil.

130 Ramil Memmedov, "Kafkasya'da Neler Oluyor?", *TASAM Yorum*, (<http://www.tasam.org/modules.php?name=News&file=article&sid=21>).

131 Ayrıca resmi olmayan bilgilere göre, Güney Osetlerde her ailenin en az bir üyesi Kuzey Osetya'da bulunmaktadır. International Crises Group (ICG), *Georgia: Avoiding War in South Ossetia*, s. 7. Yine Rus vatandaşı olan pek çok Güney Osetli yöneticinin, Moskova ve Rusya hükümeti ile yakın bağları bulunmaktadır. Mesela bir Rus vatandaşı olan Kokoev, 1997-2000 yılları arasında Moskova'da yaşamıştır. Güney Osetya'nın fiili güvenlik bakanı Majorbek Bishikuyev de daha önce Kuzey Osetya'da güvenlik başkan yardımcısı olarak çalışmıştır. International Crises Group (ICG), *Georgia: Avoiding War in South Ossetia*, s. 7.

132 Oktay F. Tanrısever, "Rusya-Gürcistan İlişkilerindeki Artan Gerilim: Bir Sağırlar Diyalogu Mu?", *Stradigma*, Sayı: 7, Ağustos 2003; (http://www.stradigma.com/turkce/agustos2003/makale_08.html).

133 International Crises Group (ICG), *Georgia: Avoiding War in South Ossetia*, s. 18.

134 Asbed Kotchikian, "The Perceived Roles of Russia and Turkey in Georgian Foreign Policy", s. 40.

Diğer yandan, Rusya'nın Kuzey Kafkasya ile Güney Kafkasya politikası arasında farklılıklar olduğu da söylenmektedir.¹³⁵ Yani Rusya, Kuzey Kafkasya'da Çeçen ayrılıkçı hareketine karşı savaşırken, Güney Kafkasya'da Osetya'da olduğu gibi ayrılıkçı hareketlerin yanında yer almaktadır.¹³⁶ Aslında Rusya, yukarıda da belirtildiği gibi Güney Osetya bölgesinin sürekli çatışma halinde olmasından yana bir tavır sergileyemez; çünkü bu durumda Güney Osetya'dan Kuzey Osetya'ya gerçekleşecek göç dalgası ve ayaklanmacı eğilim Rusya'nın karşısına bir de Kuzey Osetya sorununun çıkmasına yol açacaktır.¹³⁷ Ancak, Rusya bir taraftan burada sürekli bir çatışma durumuna karşı iken, diğer yandan da bölgedeki askeri varlığını ve etki alanını koruma ve Batı'nın buraya yerleşme girişimlerini önleme açısından bölgede düşük seviyede ve sürekli bir istikrarsızlığı da savunur görünmektedir.¹³⁸ Ayrıca bazı görüşlere göre, Beslan faciasından sonra Rusya içinde daha katı düşünen ve Güney Kafkasya'nın mutlaka Rusya etki alanı içinde olmasını savunan kesimin sesini yükselttiği görülmektedir. Hatta bu kesimin içinden bazıları, Rusya'nın Güney Osetya ve Abhazya'nın bağımsızlığını tanıması gerektiğini dahi ileri sürmektedirler.¹³⁹

ABD

Rusya'yı dengelemek amacıyla ABD ile ilişkilerini geliştirme amacı güden Gürcistan, Nisan 2002'de Gürcistan'ın sınır güvenliğinin sağlanması ve silahlı kuvvetlerinin modernizasyonu için oluşturulan 64 milyon dolar bütçeli 'Eğit-Donat Programı' çerçevesinde ABD ile ilişkilerini yoğunlaştırmıştır.¹⁴⁰ Eğitim-donat programı

135 Rusya'nın bu iki politikası hakkında ayrıntılı bilgi için bakınız. William Wallace, "A Contradictory Line on the Caucasus", *Financial Times*, 06 Eylül 2004; (<http://www.kvali.com/kvali/index.asp?obiectivi=show&n=92>).

136 William Wallace, "Russia is Playing Dangerous Games", *Business Day*, 07 Eylül 2004; (<http://www.bday.co.za/bday/content/direct/1,3523,1698570-6096-0,00.html>).

137 Gürcistandaki bir Rus diplomat, Kuzey Osetya'nın önemini şu şekilde belirtmiştir: 'Kuzey Osetya, bizim için bir istikrar adasıydı. Buradaki istikrarı devam ettirmek bizim için çok önemliydi. Güney Osetya'daki olaylar, Kuzey Osetya'daki durumu bozduğu için biz de bölgedeki olaylara bu kadar müdahil olduk.' Ayrıca bazı analistlere göre, Gürcistan yönetimi ile Güney Osetler arasında 1992 yılında ortaya çıkan çatışmalar, Rusya içinde de Kuzey Osetler ile İnguşlar arasındaki gerginliği ve çatışmaları tetiklemiştir. International Crises Group (ICG), *Georgia: Avoiding War in South Ossetia*, s. 9.

138 Bazı görüşlere göre, Güney Kafkasya'yı etki alanı içinde tutmaya çalışan Moskova, ABD ve Türkiye'nin bölgede artan varlığını ve gücünü engellemeye çalışmaktadır. Svante E. Cornell, Roger N. McDermott, William D. O'Malley, Vladimir Socor ve S. Frederick Starr, *Regional Security in the South Caucasus: The Role of NATO*, (Washington: Central Asia-Caucasus Institute, John Hopkins University, 2004), s. 16; (<http://www.silkroadstudies.org/docs/publications/2004/nato.pdf>).

139 Igor Torbakov, "Russia Mulls Recognition of Independence for Georgian Separatist Regions", *Eurasianet*, 10 Nisan 2004; (<http://www.kvali.com/kvali/index.asp?obiectivi=show&n=226>).

140 Oktay F. Tanrısever, "Rusya-Gürcistan İlişkilerindeki Artan Gerilim: Bir Sağlıklar Diyalogu Mu?"; (http://www.stradigma.com/turce/agustos2003/makale_08.html).

çerçevesinde ABD, 2003-2004 döneminde terörizme karşı savaşıma konusunda 2000 Gürcü askeri eğitmiştir. Yine program çerçevesinde Gürcistan ordusuna, tıbbi yardım, üniforma, küçük silah ve cephanelik gibi yardımlar sağlanmıştır.¹⁴¹

4 piyade taburu eğiten ve 24 Nisan 2004'de sonlanan bu programdan¹⁴² faydalanan askerler, Rus gözlemcilerle göre yaz aylarındaki Güney Osetya çatışmasına aktif olarak katılmışlardır. Gürcistan'daki Rus büyükelçiliğinin çalışanlarına göre, ABD, bu program altında eğitilen askerlerin Güney Osetya ya da Abhazya'daki çatışmalarda kullanılamayacağına dair taahhütte bulunmuştur. Amerikan Büyükelçiliği personeli ise böyle bir taahhüt olduğunu reddetmekte ve sadece Şevardnadze döneminde bu askerlerin Abhazya'ya gönderilmeyeceğine ilişkin sözlü bir anlaşma yapıldığını ifade etmektedir. Onlara göre, bu programda eğitilen askerler Güney Osetya'da bulunmuşlardır; çünkü bu askerler Gürcistan'ın en iyi eğitilmiş askerleridir.¹⁴³

Bu arada Gürcistan Savunma Bakanı Giorgi Baramidze, 5 Aralık 2004 tarihinde yaptığı açıklamada ABD ile Gürcistan arasında 2005 yılından itibaren başlayacak yeni bir askeri işbirliğinden söz etmiştir. Baramidze'nin verdiği demece göre, bu yeni 'İstikrar Operasyonları Programı' ile ABD, dört Gürcü taburunu daha eğitecektir.¹⁴⁴

Gürcistan, Güney Osetya sorununda Moskova ile zıtlasma içine girince, Saakaşvili, Colin Powell ve Condoleezza Rice ile yardım için görüşmelerde bulunmuştur.¹⁴⁵ 30 Temmuz 2004 tarihinde açıklamalarda bulunan ABD'nin Avrupa ve Avrasya İşlerinden Sorumlu Sekreter yardımcısı Elizabeth Jones, Güney Osetya'ya yönelik Gürcistan'daki çatışmanın barışçıl yollarla çözümlenmesinin ABD'nin çıkarına olduğunu ifade etmiştir. Terörizm ile savaşta Gürcistan'ın ABD'nin stratejik partneri olduğunu belirten Jones, Gürcistan'ın toprak bütünlüğünün politik araçlarla yeniden sağlanması gerektiğini de sözlerine eklemiştir.¹⁴⁶

141 International Crises Group (ICG), *Georgia: Avoiding War in South Ossetia*, s. 18. Ayrıca bu program altında yer alan askerlere, ayda 400 Lari ödenmiştir. Oysa ki Gürcistan'da düzenli orduda yer alan askerlere 80-100 Lari arasında ödeme yapılmaktadır. Eric A. Miller, "Morale of US-Trained Troops in Georgia is High, But US Advisors Concerned About Sustainability", *Eurasia Insight*, 05 Mayıs 2003; (<http://www.eurasianet.org/departments/insight/articles/eav050503.shtml>).

142 "GTEP Program Graduates Last Group of Georgian Solders", *Embassy of the United States in Georgia*; (<http://georgia.usembassy.gov/events/event20040424gtep.htm>).

143 International Crises Group (ICG), *Georgia: Avoiding War in South Ossetia*, s. 19.

144 "U.S. Boosts Military Cooperation with Georgia", *Civil Georgia*, 06 Aralık 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=8498>).

145 8-9 Temmuz tarihlerinde Powell ve Rice, Saakaşvili ve Gürcistan Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov ile görüşmüşlerdir. "Powell, Saakashvili Discuss South Ossetia", *Civil Georgia*, 10 Temmuz 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=7376>).

146 "U.S. Calls for Peaceful Solution of South Ossetian Conflict", *Civil Georgia*, 30 Temmuz 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=7524>).

AGİT'in bölgedeki misyonunun devam etmesini destekleyen ABD¹⁴⁷, örgütün bölgedeki gözlemci sayısını artırmasını memnuniyetle karşılamakta ancak Roki tünelinin uluslararası ya da Gürcü gözlemine tutulmasını yakın zaman içinde olası görmemektedir.¹⁴⁸ Bunun nedeni de Soçi Anlaşması'nda tanımlanan çatışma bölgesinin dışına taşmış bir AGİT ya da Gürcü misyonunun Rusya tarafından tepkiyle karşılanabilmesidir. Doğrudan Rusya'yı karşısına almak istemeyen ABD, askerleri eğitime ve ufak da olsa teçhizat sağlama aracılığıyla arka planda Gürcistan'ı desteklemekte ve sorunların çözümünde daha çok AGİT'i öne sürmektedir.

Bu arada Büyük Ortadoğu Projesi kapsamında, ABD'nin Orta Asya'dan sonra başta Gürcistan olmak üzere Güney Kafkasya'da da askeri ve politik mevcudiyetini güçlendirmeye başlaması, Moskova açısından endişe yaratmıştır. Kuzey Kafkasya'ya stratejik bir derinlik veren ve Avrasya'da Rusya ile ABD arasındaki rekabetin en önemli unsuru olan bu bölgenin, enerji kaynaklarına hakimiyet açısından önemli bir geçiş ülkesi olan Gürcistan'a ilişkin bu sorun, Rusya açısından stratejik ve politik bir içerik kazanmaya başlamıştır.¹⁴⁹

Avrupa Devletleri

Avrupa devletlerinin tek tek Güney Osetya sorununa ilişkin yaklaşımları bulunmamaktadır; bu devletler örgütler aracılığıyla bölgede etkin olmaya çalışmaktadırlar. 1992 yılından itibaren AGİT bünyesinde bölgede misyonlar üstlenen Avrupa, AB sayesinde de son dönemlerde bölgeye olan yardımlarını artırmıştır. 1992 yılında bölgede göreve başlayan AGİT misyonu, taraflar arasında diyalogu teşvik etmek gibi bir göreve sahipken, 1994 yılında görev alanı genişletilmiş ve bölgedeki Ortak Barış Gücü'nü gözlemlemeyi de görev tanımına içine almıştır. Halen Güney Osetya bölgesine ilişkin AGİT'in misyonları; politik çözümlerin sağlanacağı daha geniş bir siyasi çerçeve oluşturmak, çatışan tarafların yuvarlak masa toplantıları şeklinde görüşmelerini sağlamak, taraflar arasındaki işbirliğini kolaylaştırmak için Ortak Kontrol Komisyonu içinde aktif olarak rol oynamak, yerli otoriteler ve halk temsilcileri arasında diyalogu sağlamak ve Ortak Barış Gücü'nün faaliyetlerini kontrol etmektir.¹⁵⁰

147 "U.S. Ambassador Meets with Georgian President", *Civil Georgia*, 02 Aralık 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=8466>).

148 Crises Group Interview with U.S. Diplomat, Tbilisi, September 2004. Aktaran. International Crises Group (ICG), *Georgia: Avoiding War in South Ossetia*, s. 19.

149 Sinan Ogan, "Büyük Ortadoğu Projesi: Rusya'nın Bakışı"; (<http://turksam.org/index.php?git=rbakis>). Bazı kaynaklara göre Güney Osetya yakınlarındaki Balkar bölgesinde 31 Mayıs gecesi Rus birlikleri ile CIA güçleri arasında sıcak çatışma yaşanmıştır. Bu da aslında bölgede ABD-Rusya geriliminin ne boyuta ulaştığının bir göstergesi sayılabilir. Teoman Alili, "CIA ile Rus Birlikleri Balkarlar'da Çatıştı", *Aydınlık*, 06 Haziran 2004; (<http://www.aydinlik.com.tr/2004.06.06/dunya.html>).

150 "The OSCE Mission to Georgia", Mission Survey; (<http://www.osce.org/publications/survey/survey02.htm>).

29 Temmuz 2004'de Viyana'da gerçekleşen AGİT Daimi Konseyi toplantısında, Gürcistan'ın AGİT'in Güney Osetya'daki misyonunun genişletilmesine ilişkin önerisi kabul edilmemiştir. Bu öneri ABD ve AB tarafından olumlu karşılanırsa da Rusya tarafından reddedilmiştir. Bu toplantıda daha önce de belirtildiği üzere, Gürcistan, Roki Tüneli girişinde AGİT'in gözlemci misyonunun bulunmasını talep etmiştir.¹⁵¹

AGİT, çatışmanın politik bir çözüme kavuşması için taraflar arasında görüşmelerin yapılmasında yeterince etkin olamamıştır. AGİT'in Güney Osetya'daki zayıflığı, örgütün yapısal eksikliklerini göstermektedir. Ayrıca Rusya'nın AGİT içinde veto hakkına sahip olması, Rusya'nın rızası olmadan Güney Osetya'da AGİT'in herhangi bir etkinliğinin olamaması, Gürcistan açısından da rahatsızlık yaratmaktadır.¹⁵² Bu arada 6 Ağustos 2004'de dörtten altıya çıkarılan Güney Osetya'daki AGİT askeri gözlemci sayısının, daha da artırılarak altıdan yirmeye çıkarılması öngörülmüştür.¹⁵³

Bölgede AB'nin durumuna bakılacak olursa; örgüt ilk olarak 1997 yılında 3.5 milyon ECU yardımda bulunarak bölge ile ilgilenmeye başlamıştır. AB'nin sağladığı bu fon, bölgede altyapı çalışmaları ve ekonomik rehabilitasyon için kullanılmıştır. 1.5 milyon Euro değerindeki ikinci AB fonu, Gori-Tshinvali tren yolu bağlantısının ve Tshinvali tren istasyonunun yeniden inşa edilmesine ayrılmış; 2003 yılında da 2.5 milyon Euro değerinde üçüncü bir fon, AB tarafından bölgeye sağlanmıştır. Aslında bu üçüncü fon, ortak bir Gürcü-Güney Oset gümrük toplama mekanizması ve Güney-Kuzey ana yolunun yeniden inşası için harcanacaktı.¹⁵⁴ Ancak iki taraf gümrük noktalarının yeri konusunda anlaşamayınca, fon daha çok ekonomik rehabilitasyon ve göçmenlerin Güney Osetya'ya geri dönüş sürecini desteklemek için kullanılmıştır. Bir sonraki rehabilitasyon programı ise 2004 Ocak ayında imzalanmıştır.¹⁵⁵ Görüldüğü üzere, AB'nin şu ana kadar Güney Osetya sorununa katılımı sınırlı kalmıştır. Çatışmanın çözümlenmesi sürecine katılmaktan çok AB, çatışma sonrası bölgedeki rehabilitasyonla ilgilenmiştir.¹⁵⁶ Ancak özellikle 2001

151 Vladimir Socor, "Russia Rejects Wider OSCE Role in South Ossetia", *Eurasia Daily Monitor*, Cilt: 1, Sayı: 66, 04 Ağustos 2004;

(http://www.jamestown.org/publications_details.php?volume_id=401&issue_id=3036&article_id=2368349).

152 Vladimir Socor, "Commentary: OSCE Not Coping in South Ossetia", *Eurasia Daily Monitor*, Cilt: 1, Sayı: 78, 03 Eylül 2004;

(http://www.jamestown.org/publications_details.php?volume_id=401&issue_id=3057&article_id=2368456).

153 Giorgi Sepashvili, "Geographical Extension of OSCE Mandate in South Ossetia not Foreseen"; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=7813>).

154 "Small Steps Done Through the EU Supports to Rehabilitation Programmes in South Ossetia (2002-2003)", Global IDP Database; (<http://www.db.idpproject.org/Sites/IdpProjectDb/idpSurvey.nsf/wViewCountries/8DC2DDF47ECE06A5C1256E55004742CA>).

155 International Crises Group (ICG), *Georgia: Avoiding War in South Ossetia*, s. 20.

156 "The EU's Relations with Georgia"; (http://europa.eu.int/comm/external_relations/georgia/intro/).

yılından bu yana AB, AGİT misyonunu finansal olarak da desteklemekte ve sorunun çözümüne AGİT aracılığıyla dahil olmaktadır. Şöyle ki, Ortak Dış ve Güvenlik Politikası altında Güney Osetya'ya yönelik 'Ortak Eylem' kararı alan AB, ortak eylem aracılığıyla AGİT misyonuna Ortak Kontrol Komisyonu'nu finanse etmesi için (ofis ve yol masrafları gibi) 210.000 Euro yardım sağlamıştır.¹⁵⁷

Gürcistan'ın toprak bütünlüğünü destekleyen AB, 2001'de Bakanlar Konseyi'nde aldığı kararında, örgütün Güney Kafkasya'daki çatışmaların çözümlenmesine gelecek yıllarda daha aktif katılacağını öngörmüştür.¹⁵⁸ 2004 yılı itibariyle AB Güney Kafkasya Özel Temsilcisi Heikki Talvitie, Güney Osetya'da çeşitli ziyaretlerde bulunmuş; pek aktif görünmeyen Avrupa Parlamentosu da 14 Ekim 2004'de Güney Osetya'ya ilişkin bir karar çıkarmıştır. Bu kararda Güney Osetya bölgesinde en son çıkan çatışmalardan üzüntü duyulduğu belirtilmiş ve Gürcistan'ın egemenliğinin tamamen desteklendiği ifade edilmiştir.¹⁵⁹ Sonuç olarak, AGİT ile bölgedeki sorunun çözümünde aktif olarak rol almak isteyen Avrupa, AGİT'in yapısal zayıflığı nedeniyle bölgede yetersiz kalmış; AB ise daha çok çatışma sonrası bölgenin rehabilitasyonu için yardımda bulunmuştur.

Türkiye

Türkiye, Gürcistan'ın karşı karşıya bulunduğu Güney Osetya sorununun en kısa sürede barışçıl yollardan ve Gürcistan'ın toprak bütünlüğü çerçevesinde çözümlenmesini istemektedir.¹⁶⁰ Gürcistan'ın durumu, Türkiye açısından oldukça önemlidir, çünkü son yılların en önemli enerji kaynağı havzalarını dünyaya açacak olan Bakü-Tiflis-Ceyhan boru hattının önemli bir kısmı Gürcistan'dan geçmektedir. Ayrıca Türkiye ile Gürcistan arasında yapılan 'Kafkasya Güvenlik Anlaşması' da iki ülke arasında Kafkasya'nın güvenliğine ilişkin işbirliğini güçlendirmektedir.¹⁶¹

Türkiye, Gürcistan'ın toprak bütünlüğünü ve bölgenin istikrarını savunurken, topraklarında 50.000 kadar Oset kökenli insanı barındırmaktadır.¹⁶² Türkiye'de Alan Kültür Yardım Vakfı altında toplanan Osetler, 1854 yılında yaşanan göçle Kayseri, Sivas, Yozgat, Tokat, Erzurum, Muş, Bingöl ve Kars'a yerleşmişlerdir.¹⁶³ Türkiye'de

157 "South Ossetia, Georgia - Conflict Settlement Process (JCC) 2003";

(http://europa.eu.int/comm/external_relations/cfsp/fin/actions/geocsp.htm).

158 "The EU's Relations with Georgia"; (http://europa.eu.int/comm/external_relations/georgia/intro/).

159 International Crises Group (ICG), *Georgia: Avoiding War in South Ossetia*, s. 20.

160 "Saakaşvili'den Acara'ya Yatırım Çağrısı", *Hürriyet*, 20 Mayıs 2004;

(<http://www.hurriyetim.com.tr/haber/0,,sid~1@w~7@tarikh~2004-05-20-m@nvid~415165,00.asp>).

161 Serdar Turan, "Osetya Diye Bir Yer", 31 Ağustos 2004; (<http://www.infomag.com.tr/v2/yazar/135>).

162 "Etnik Ateş Çemberi", *Akşam*, 06 Eylül 2004;

(<http://www.aksam.com.tr/arsiv/aksam/2004/09/06/yazidizi/yazidizi1.html>).

163 "Kafkasya'da Yeni Dönem", *Akşam*, 07 Eylül 2004;

(<http://www.aksam.com.tr/arsiv/aksam/2004/09/07/yazidizi/yazidizi1.html>).

özellikle Beslan olaylarından sonra seslerini daha çok duyurmaya başlayan Osetler'in etkisi sınırlıdır. Türkiye, Güney Osetya sorununda aktif bir şekilde rol almasa da, Gürcistan'ın toprak bütünlüğünü savunduğunu her platformda ifade etmiştir.

Sonuç

Güney Osetya sorunu, Osetlerle Tiflis yönetimi arasındaki bir iç sorun olmaktan çok, uluslararası bir sorun haline gelmiştir. Bir tarafta ABD destekli Gürcistan diğer yanda da Rusya yer almakta; Güney Osetya sorunu ABD ile Rusya'nın bölgedeki etkinlik sorununa dönüşmektedir. Güney Osetya sorunu önemlidir ve önemi gerçekte Güney Kafkasya bölgesinin öneminden kaynaklanmaktadır. Rusya'nın etki sahası olarak gördüğü ve askeri üsler sağlayarak etkisini devam ettirmek istediği Güney Kafkasya, ABD açısından da gittikçe önem kazanmakta; özellikle enerji kaynaklarına ulaşımında bir geçiş noktası olan Gürcistan, önemli bir etki alanı olarak görülmektedir. Bakü-Tiflis-Ceyhan boru hattının Gürcistan'dan geçmesi, ABD açısından burada istikrarın sağlanmasını daha da önemli kılmıştır.

Sorunun yakın zamanda çözümlenmesi oldukça zordur. Çünkü, Rusya'da özellikle Beslan olayından sonra sert bir dış politikadan yana tutum takılan çevrelerin etkisi artmış; hatta bu çevreler içinde Abhazya ve Güney Osetya'nın bağımsızlığının tanınması gerektiğini ve bunun uluslararası hukuka aykırı olmayacağını söyleyenler dahi çıkmıştır. Bu çevrelere göre Güney Kafkasya, Rusya açısından hayati öneme sahiptir ve buradaki Rus etkisi devam ettirilmelidir. Osetler açısından ise, yine Beslan faciası sonrasında Kuzey Osetlerin de kendilerini tehdit altında hissetmeye başlamaları, Kuzey ve Güney Osetleri birbirlerine daha da yaklaştırmış ve birlik duygusunu artırmıştır. Gürcistan'da ise, Saakaşvili yönetiminin ana amacı toprak bütünlüğünü sağlamak; Abhazya ve Güney Osetya gibi ayrılıkçı bölgelerle yeniden birleşmeyi tesis etmek olmuştur. Tiflis yönetimi, bu amacı gerçekleştirmek için ayrılıkçı bölgelere daha geniş statü tanıyabileceğini belirtirken, Oset birliğini gerçekleştirme hedefindeki Güney Osetler bu çeşit tekliflere sıcak bakmamaktadırlar.

Sonuçta, hiçbir taraf talebinden ve amacından vazgeçmemekte; yetkin bir arabulucunun olmayışı da durumu zaman zaman yoğun çatışmaya götürmektedir. Bu bağlamda, Avrupa ülkeleri AGİT ve AB aracılığıyla durumu yatıştırma konusunda yetersiz kalmakta ve Rusya'yı doğrudan karşılarına almak istememektedir. Aynı şekilde ABD de doğrudan Rusya ile karşı karşıya kalmak istememekte; ancak bir taraftan da Gürcistan'a askeri ve teknik yardım sağlayarak destek olmaktadır.

KAYNAKÇA

Ağacan, Kamil, "Güney Osetya'da Savaş Hazırlığı", *AVSAM Günlük Bülten*, Sayı: 372, 14 Haziran; (<http://www.avsam.org/gunlukbulten/arsiv/2004/1406.htm#kafkasya>).

- Ağacan, Kamil, "Saakaşvili'nin Güney Osetya Operasyonu: Bir Hipotezin Tezi", *Stratejik Analiz*, Cilt: 5, Sayı: 54, Ekim 2004.
- Akkan, Faruk, "Osetya Üzerinden Nüfuz Savaşı", *Aksiyon*, Sayı: 587, 06 Mart 2006; (<http://www.aksiyon.com.tr/detay.php?id=23504>).
- Alılı, Teoman, "CIA ile Rus Birlikleri Balkarlar'da Çatıştı", *Aydınlık*, 06 Haziran 2006; (<http://www.aydinlik.com.tr/2004.06.06/dunya.html>).
- "Asetinler (Oset)"; (<http://groups.msn.com/kafkasya/asetinler.msnw>).
- Champaign, Phil, "Conflict in the Southern Caucasus: From War Economies to Peace Economies?", *Insight Turkey*, Cilt: 6, Sayı: 2, Nisan-Haziran 2004.
- Chepurin, Aleksandr, "Seven Subjects on Russian-Georgian Agenda", *International Affairs (Moscow)*, Cilt: 50, Sayı: 3, 2004.
- Chigorin, Aleksandr, "Russian-Georgian Relations", *International Affairs (Moscow)*, Cilt: 49, Sayı: 1, 2003.
- Cornell, Svante E., "Autonomy as a Source of Conflict: Caucasian Conflicts in Theoretical Perspective", *World Politics*, Cilt: 54, Sayı: 2, Ocak 2002.
- Cornell, Svante E., McDermott, Roger N., O'Malley, William D., Socor, Vladimir ve Starr, S. Frederick, *Regional Security in the South Caucasus: The Role of NATO*, (Washington: Central Asia-Caucasus Institute, John Hopkins University, 2004); (<http://www.silkroadstudies.org/docs/publications/2004/nato.pdf>).
- Cotter, John M., "Cultural Security Dilemmas and Ethnic Conflict in Georgia", *The Journal of Conflict Studies*, Cilt: 9, Sayı: 1, İlkbahar 1999; (<http://www.lib.unb.ca/Texts/JCS/bin/get4.cgi?directory=spring99/&filename=cotter.htm>).
- Cutler, Robert M., "A Transnational Policy for Conflict Reduction and Prevention in the South Caucasus", *Perspectives on Global Development and Technology*, Cilt: 2, Sayı: 3-4, 2003.
- Cvetkovski, Nikola, "The Georgian-South Ossetian Conflict", *Danish Association for Research on the Caucasus*; (<http://www.caucasus.dk/chapter4.htm>).
- Devdariani, Jaba, "Georgia Keeps Pressure on South Ossetia", *Eurasia Insight*, 06 Temmuz 2004; (<http://www.eurasianet.org/departments/insight/articles/eav060704.shtml>).
- Dubnov, Vadim, "The Tunnel Effect", *New Times*, Kasım 2004; (http://www.newtimes.ru/eng/detail.asp?art_id=1094).
- "Etnik Ateş Çemberi", *Akşam*, 06 Eylül 2004; (<http://www.aksam.com.tr/arsiv/aksam/2004/09/06/yazidizi/yazidizi1.html>).
- "EU Envoy Visits South Ossetia", *Civil Georgia*, 06 Temmuz 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=7274>).
- Fuller, Liz, "Georgia Seeks EU, OSCE Support for Conflict Resolution", *RFE/RL Analytical Reports - Caucasus Report*, Cilt: 7, Sayı: 36, 16 Eylül 2004; (<http://www.rferl.org/reports/caucasus-report/2004/09/36-160904.asp>).
- Fuller, Liz, "Georgia: Tbilisi Ups the Ante over South Ossetia", *RFE/RL*, 29 Mart 2007; (<http://www.rferl.org/featuresarticle/2007/03/86b14f63-bd12-470b-a459-2fdf9a4d1183.html>).
- "Georgia and the Truth about South Ossetia", *Gürcistan Dışişleri Bakanlığı*; (<http://69.93.247.156/news.php?newsid=updates/EEpFVVEZEEGOWuWwJQ.php>).
- "Georgia Launched Anti-Smuggling Operation in South Ossetia", *Civil Georgia*, 11 Aralık 2003; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=5796>).
- "Georgia Makes Russia Face Difficult Choices in South Ossetia", 13.08.2004; (<http://www>).

- 16beavergroup.org/mtarchive/archives/001210.php).
- "Georgia Outlines Demands at South Ossetia Talks", *Civil Georgia*, 14 Temmuz 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=7420>).
- "Georgian Foreign Minister Addresses OSCE", *Civil Georgia*, 18 Ağustos 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=7652>).
- Gray, Malcolm, "A Dirty Little War", *Maclean's*, Cilt: 104, Sayı: 20, 20 Eylül 1991.
- Grigorianz, Alexandre, *Kafkasya Halkları-Tarihi ve Etnografik Bir Sentez*, (İstanbul: Yeni Binyıl, 2000).
- "GTEP Program Graduates Last Group of Georgian Solders", *Embassy of the United States in Georgia*; (<http://georgia.usembassy.gov/events/event20040424gtep.htm>).
- "Güney Osetya", *Kafkas Vakfı*; (http://www.kafkas.org.tr/bgkafkas/bukaf_gosetya.html).
- "Güney Osetya Anlaşmazlığı", *Kafkas Vakfı* (http://www.kafkas.org.tr/bgkafkas/bukaf_gosetya_gosetyaanlasmazligi.html).
- "Güney Osetya Bağımsızlık Dedi", *BBC Turkish*, 13 Kasım 2006; (http://www.bbc.co.uk/turkish/europe/story/2006/11/061113_southossetia.shtml).
- "Güney Osetya Sorunu", *Kafkas Derneği*; (http://www.kafkas.org.tr/bilgibelge.php?yazi_id=303).
- "Güney Osetya'da Çatışma: 5 Ölü!..", *Haber Vitrini*, 30 Mayıs 2005; (<http://habervitrini.com/haber.asp?id=175637>).
- "Güney Osetya'da Neler Oluyor?"; (http://www.circassiancanada.com/tr/arastirma/guney_osetyada_neler_oluyor.htm).
- Güven, Janset, "Gürcistan'da İkinci Kadife Devrim"; (http://w3.sdu.edu.tr/download/tusam/04/gurcistanda_ikinci_kadife_devrim.doc).
- "Heavy Shelling Batters South Ossetia", *BBC News*, 17 Ağustos 2004; (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/3571830.stm>).
- Helsinki Watch, *Bloodshed in the Caucasus, Violations of Humanitarian Law and Human Rights in the Georgia-South Ossetia Conflict*, (New York: Helsinki Watch / A Division of Human Rights Watch, 1992).
- International Crises Group (ICG), *Georgia: Avoiding War in South Ossetia*, Europe Report No: 159, Tiflis/ Brüksel, 26 Kasım 2004; (<http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/UNTC/UNPAN019224.pdf>).
- İmanbeyli, Vügar, "Acaristan'da Kadife Devrim", *Anlayış*, Haziran 2004; (<http://www.anlayis.net/contents.php?cid=50>).
- "Kafkasya - Bölgeler ve Olaylar (13 Ağustos 2004)", *Stratejik Analiz*, Cilt: 5, Sayı: 54, Ekim 2004.
- "Kafkaslarda Yüksek Gerilim Hattı", *Aydınlık*, 06 Haziran 2004; (<http://www.aydinlik.com.tr/2004.06.06/dunya.html>).
- "Kafkasya'da Yeni Dönem", *Akşam*, 07 Eylül 2004; (<http://www.aksam.com.tr/arsiv/aksam/2004/09/07/yazidizi/yazidizi1.html>).
- Kandelaki, Otari, *The Impact of Internal Conflicts on Economic Situation in Georgia and Secessionist Regions*; (<http://iatp.ge/publications/85.pdf>).
- "Khaindrava: Tbilisi Works over Abkhazia, South Ossetia Status", *Civil Georgia*, 04 Ocak 2005; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=8714>).
- "Kırk Gün Kırk Gece Kafkaslar", *Türkiye*; (http://www.davetci.com/d_ulke/dagistan_kafkas_5.htm).
- Kohan, John, "Hastening the End of the Empire World", *Time*, Cilt: 137, Sayı: 4, 28 Ocak 1991.

- "Kokoev Calls for 'United Ossetia', Rules out Integration into Georgia", *Civil Georgia*, 15 Eylül 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=7841>).
- Kotchikian, Asbed, "The Perceived Roles of Russia and Turkey in Georgian Foreign Policy", *Insight Turkey*, Cilt: 6, Sayı: 2, Nisan/Haziran 2004.
- Mayarov, Mikhail, "South Ossetia: Conflict Zone", *International Affairs (Moscow)*, Cilt: 48, Sayı: 2, 2002.
- Memmedov, Ramil, "Kafkasya'da Neler Oluyor?"; (<http://www.tasam.org/modules.php?name=News&file=article&sid=21>).
- Mert, Okan, *Türkiye'nin Kafkasya Politikası ve Gürcistan*, (İstanbul: IQ Yayıncılık, 2004).
- Miller, Eric A., "Morale of US-Trained Troops in Georgia is High, But US Advisors Concerned About Sustainability", *Eurasia Insight*, 05 Mayıs 2003; (<http://www.eurasianet.org/departments/insight/articles/eav050503.shtml>).
- Ogan, Sinan, "Büyük Ortadoğu Projesi: Rusya'nın Bakışı"; (<http://turksam.org/index.php?git=rbakis>).
- OSCE, "OSCE Mission to Georgia"; (<http://www.osce.org/georgia/overview/>).
- "Osetler Referandum Bayramı Yaptı", *Radikal*, 13 Kasım 2006; (<http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=204400>).
- "Ossetia", *Columbia Encyclopedia*; (<http://search.epnet.com/login.aspx?direct=true&db=afh&an=IXBOssetia>).
- "Parliament of South Ossetia Appeals to the Duma of Russian Federation to Incorporate the Republic into Russia"; (<http://newsru.com/arch/world/07jun2004/ho4etsya.html>).
- "Powell, Saakashvili Discuss South Ossetia", *Civil Georgia*, 10 Temmuz 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=7376>).
- "Russia Calls on Georgia to Pullout Extra Troops from South Ossetia", *Civil Georgia*, 13 Temmuz 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=7412>).
- "Russia's Border Policy Diverts Regional Trade Via South Ossetia", *Civil Georgia*, 21 Eylül 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=7882>).
- "Saakashvili: Certain Forces in Russia Prepare for Aggression Against Georgia", *Civil Georgia*, 11 Temmuz 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=7393>).
- "Saakaşvili'den Acara'ya Yatırım Çağrısı", *Hürriyetim*; (<http://www.hurriyetim.com.tr/haber/0,,sid~1@w~7@tarih~2004-05-20-m@nvid~415165,00.asp>).
- Sepashvili, Giorgi, "Fears Increase over Fresh Fighting in South Ossetia", *Civil Georgia*, 26 Ekim 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=8180>).
- Sepashvili, Giorgi, "Geographical Extension of OSCE Mandate in South Ossetia not Foreseen", *Civil Georgia*, 13 Eylül 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=7813>).
- Sepashvili, Giorgi, "South Ossetia between Conflict, Stalemate and Unity", *AmCham News*, Sayı: 3, 2004; (<http://www.amcham.ge/magazine/2004/september/6.htm>).
- Shapiro, Ariela, "Caucasus Report-Georgia", *The NIS Observed: An Analytical Review*, Cilt: 9, Sayı: 15, 29 Eylül 2004; (<http://www.bu.edu/iscip/digest/vol9/ed0915.html#transcauc>).
- "Shelling Reported in South Ossetian Conflict Zone", *Civil Georgia*, 02 Ocak 2005; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=8709>).
- "Small Steps Done Through the EU Supports to Rehabilitation Programmes in South Ossetia (2002-2003)", Global IDP Database; (<http://www.db.idpproject.org/Sites/IdpProjectDb/idpSurvey.nsf/wViewCountries/8DC2DDF47ECE06A5C1256E55004742CA>).

- Socor, Vladimir, "Commentary: OSCE Not Coping in South Ossetia", *Eurasia Daily Monitor*, Cilt: 1, Sayı: 78, 03 Eylül 2004; (http://www.jamestown.org/publications_details.php?volume_id=401&issue_id=3057&article_id=2368456).
- Socor, Vladimir, "Russia Rejects Wider OSCE Role in South Ossetia", *Eurasia Daily Monitor*, Cilt: 1, Sayı: 66, 04 Ağustos 2004; (http://www.jamestown.org/publications_details.php?volume_id=401&issue_id=3036&article_id=2368349).
- Socor, Vladimir, "South Ossetia – An Issue between Tbilisi and Moscow", *Eurasia Daily Monitor*, Cilt: 1, Sayı: 58, 23 Temmuz 2004; (http://www.jamestown.org/publications_details.php?volume_id=401&issue_id=3026&article_id=2368301).
- "South Ossetia, Georgia - Conflict Settlement Process (JCC) 2003"; (http://europa.eu.int/comm/external_relations/cfsp/fin/actions/geocsp.htm).
- "South Ossetian Side Reports Sporadic Shooting", *Civil Georgia*, 27 Aralık 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=8677>).
- "Sukhumi Proposes Peace Treaty with Tbilisi", *Civil Georgia*, 10 Ocak 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=5988>).
- Şiriyev, Zaur, "Saakaşvili'nin Güney Osetya Hamlesi: Taşları Yerinden Oynatır mı?", *USAK Stratejik Gündem*, 29 Nisan 2007; (<http://www.usakgundem.com/haber.php?id=11863>).
- Tanrısever, Oktay F., "Rusya-Gürcistan İlişkilerindeki Artan Gerilim: Bir Sağırlar Diyalogu Mu?", *Stradigma*, Sayı: 7, Ağustos 2003; (http://www.stradigma.com/turkce/agustos2003/makale_08.html).
- "Tarihte Güney Osetya", *Kafkas Vakfı*; (http://www.kafkas.org.tr/bgkafkas/bukaf_gosetya_tarih-teosetler.html).
- Tavkul, Ufuk, *Etnik Çatışmaların Gölgesinde Kafkasya*, (İstanbul: Ötüken Yayıncılık, 2002).
- "Tbilisi Works towards Abkhazia, South Ossetia Peace Plans", *Civil Georgia*, 18 Aralık 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=8609>).
- "The EU's Relations with Georgia"; (http://europa.eu.int/comm/external_relations/georgia/intro/).
- "The OSCE Mission to Georgia", Mission Survey; (<http://www.osce.org/publications/survey/survey02.htm>).
- Torbakov, Igor, "Russia Mulls Recognition of Independence for Georgian Separatist Regions", *Eurasianet*, 10 Nisan 2004; (<http://www.kvali.com/kvali/index.asp?obiectivi=show&n=226>).
- "Tskhinvali Against Expanded OSCE Observation", *Civil Georgia*, 14 Eylül 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=7825>).
- Tsikhelashvili, Ketevan, *The Case Studies of Abkhazia and South Ossetia*, Draft Chapter (30 Eylül 2001); (http://www.ecmi.de/cps/download/Abkhazia_SouthOssetia.pdf).
- Turan, Serdar, "Osetya Diye Bir Yer", 31 Ağustos 2004; (<http://www.infomag.com.tr/v2/yazar/135>).
- "U.S. Ambassador Meets with Georgian President", *Civil Georgia*, 02 Aralık 2004; (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=8466>).

- "U.S. Boosts Military Cooperation with Georgia", *Civil Georgia*, 06 Aralık 2004;
(<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=8498>).
- "U.S. Calls for Peaceful Solution of South Ossetian Conflict", *Civil Georgia*, 30 Temmuz 2004;
(<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=7524>).
- Viksne, D_nis, "Gruziya Skandalit, a Yujnaya Osetiya Gatovitsa k Vayne", 02 Temmuz 2004;
(<http://www.utro.ru/articles/2004/07/02/325609.shtml>).
- Wallace, William, "A Contradictory Line on the Caucasus", *Financial Times*, 06 Eylül 2004;
(<http://www.kvali.com/kvali/index.asp?obiectivi=show&n=92>).
- Wallace, William, "Russia is Playing Dangerous Games", *Business Day*, 07 Eylül 2004;
(<http://www.bday.co.za/bday/content/direct/1,3523,1698570-6096-0,00.html>).
- Yanar, Savaş, *Türk-Rus İlişkilerinde Gizil Güç Kafkasya*, (İstanbul: IQ Yayıncılık, 2002).
- Zverev, Alexei, "Ethnic Conflicts in the Caucasus 1988-1994", Bruno Coppieters (Der.),
Contested Borders in the Caucasus, (Brüksel: Vubpress, 1996);
(<http://poli.vub.ac.be/publi/ContBorders/eng/ch0103.htm>).